

גליון

מעורלפת
ספירים

במשנתו של הבעש"ט הקדוש

פרשת
כי תבוא
גליון קל"א

מאמר ה"ראשית"

דבר שאין לו מקום^א, בו נוכל להתחבר לעצמינו, להאזין לקול הבוקע מתוכנו, להזדהות ולהתדבק בהרגשותינו ורצונותינו הפנימיים.

שם, במקום זה, כאשר "תבוא אל הארץ", "ארץ" - מלשון "רצון", כשתזדהה ותתחבר אל הרצון הפנימי שלך, הלהיטות הנמצאת בתוכי לבך, התשוקה המפעמת במעמקי נפשך, הלא היא נשמתך האלוקית^ב, "חלק אלוה ממעל"^ג, אשר כל מהותה ומציאותה היא שאיפה אחת ויחידה, להתכלל ולהתמוזג יחד עם כל המציאות האלוקית הרוחנית האין סופית.

נשמה זו "אשר הויה אלקיך" - שמקורה היא באותה הוויה ומציאות אלוקית אין סופית עצמה, אשר "נתן לך" - נותנת לך אותה, שהרי אין נשמתך אלא ניצוץ קטן ממנה, חלקיק קטן המתפצל מתוכה, ולכן היא מוגדרת - כ"נחלה" הניתנת ממנה כדכתיב "נחלת שדי ממרומים"^ד, שורש המילה 'נחלה' הוא "נחל" המבטא המשכה, השפעה, נביעה והברכה^ה. הנשמה היא יחידה פרטית אחת הנמשכת מתוך

התגלות הנשמה והשלטתה על רצונות האדם

בפסוקים שבתחילת פרשת "כי תבוא" נאמר כך: "והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלקיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם":

בספרי החסידות^א מתפרשים פסוקים הללו כהוראה לאדם האיך יגלה בעצמו את כוחות הנשמה שבפנימיותו המוסתרים על ידי הגוף החומרי, והוא על ידי ענין ה"ראשית" שהוא ענין הביכורים, וכדלהלן:

"והיה כי תבוא" - במידה ותבוא, ה"ביאה" מבטאת את השגת היעד המיוחל, וה"והיה" הכתוב לצידה, מתאר את ההוויה של אותה "ביאה", את אותה השגה המדוברת אך באופן מוחלט הכולל את כל הוויית האדם.

באם תזכה ותבוא - "אל הארץ", "הארץ" - בה"א הידיעה, אותה ארץ המובטחת לנו מאבותינו, הקרקע בה נמצא את משכן נפשנו, את מנוחתנו וישוב דעתנו - "אין לך

נפש אותו הנפש שנאבד ע"י החטא. לכן נק' שבועות יום הביכורים שניתן לנו נפש חדשה מה שמים.

^א איוב לא ב
^ב כך כתב הערבי נחל (בפרישתינו) וז"ל: והנה עיקר ההשתוקקות שבקדושה להשתוקק ולסכוף לה' בכלות הנפש ממש הוא רק בבחינת ארץ ישראל, ששם הוא עיקר ההשתוקקות. והו' "והיה כי תבוא אל הארץ וגו'". פי' עיקר בחינת והיה, הוא בחינת השתוקקות, הוא רק כי תבא אל הארץ, הוא ארץ ישראל, שם הוא עיקר השתוקקות שבקדושה.

^ג איוב לא ב וראה מה שכתב באור החיים הק' (בראשית א כז) ע"פ ה' ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו: יוד ירצה לומר כי ברא האדם בב' צלמים הראשון צלם הניכר בכל אדם ואפילו בני אדם הרקים מהקדושה אשר לא מבני ישראל המה, ועליהם אמר בצלמו פירוש של הנברא והב' הם בחינת המאוסים עם ישראל נחלת שדי כנגד אלו אמר בצלם אלהים בראו, הרי זה בא ללמדנו כי יש נבראים ב' צלמים צלם הניכר וצלם אלהים רוחני נעלם והבן.

ועי' מה שכתב בדרשות המהרי"ט (שופטים ד' ד' שם): א"י נמי "ברית כרתי לעיני ומה אבתונן על בתולה" (איוב לא א), שלא תאמר אינם ברשותו של אדם, לא כי אלא אני כרתי ברית עמם שיהיו ברשותי - בהיותי מושל ברוחי; שאם לא כן מה כח נפש החכמה יפה ומה כח השכל יפה, אם לא ימשול ביצרו, והוא יתברך הבטיחנו בתורה (בראשית ד' ז), "ואתה תמשול בו". זה אומר "ומה חלק אלוה ממעל" - על הנפש, "ונחלת שדי ממרומים" - על השכל המשכיל אשר ימשול בו; אמנם כי הדבר הזה מקטע רגליון דרשיעא (על פי ביצה כה, ב) ודא היא תבריתון (על פי יבואה זה ב, ב), וזה אמרו (איוב שם, ג), "הלא איד לעול", שאם לא כן פטורים היו, שיאמרו אנוסים הם אצל יצרים.

^ה כן כתב בספרי^ה דגל מנחה אפרים (שופטים ד' ד' שם): נחלה הוא לשון המשכה כמו נחל ועל כן נקרא נחל על שם שהוא קיים מדור לדור כנחל הנמשך והולך כך הם המשיכו שכנית כבודו בתחונתו.

^א ראה בהערות דלהלן.

^א כמו שנאמר (דברים כח): "ובגוים הם לא תרגיע ולא תמצא מנוח לך רגליך". ויוד הנחיל לנו רבינו המהר"ל בספריו שלכל דבר יש מקום מסוים שהוא מקומו המיוחד לו ע"ד מה שאמרו חז"ל באבות (ד' א) "אין לך דבר שאין לו מקום", ומקומו של עם ישראל הוא בארץ ישראל.

^ב ועי' מה שכתב בספרו גור אריה (תפנית יב טו) ובספרו גבורות ה' (פרק ה) ובדרך חיים (ד, ז). וראה עוד בספרו 'נצח ישראל' (פרק א) שע"פ יסוד זה מכריח שם המהר"ל שיגאלו ישראל לבסוף לארצם.

וכן ידוע גם מהבעש"ט ע"פ דברי הראב"ד דמה שיש בעולם יש בשנה ונפש, נמצא דכל נפש יש לו מקום המוכן כנגדו לפי מעלתו וחיבתו (עי' בעיני זה בסמ"ר "עולם שנה נפש").

וכן כתב בספרו "ק' שפת אמת (על תפנית): וכ' לך מארצך וממולדתך משמע שנק' ארצך שהי' מיוחד אלינו. דיש עולם שנה נפש וכולם אחדות אחד שכל נפש יש לו מקום מיוחד בעולם וזמן מיוחד בשנה כמ"ש אין לך דבר שאין לו מקום ואין לך אדם שאין לו שעה. אכן הצדיקים הם שולטים על המקום והזמן כדמצינו הוא הודה הוא זיוה שהמקום מתעלה בזכותם וכן הזמן כמ"ש בני ימי תמימים כמו שהם תמימים כך שנותיהם תמימים.

^ג עיין בבראשית רבה ה ט: למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה.

^ד ראה בספרי^ה "ק' שפת אמת (נשא תרבי"ד): וזה משיבת נפש שמחזרת התשוקה והרצון. שבאמת קודם החטא הי' כל תשוקת האדם אל הבורא ית' כמו שנתן השכל שכל פעולה נמשכת אחר הפועל והנברא אחר הבורא. אך החטא מבדיל ולכן התורה משיבת נפש. פי' נפש. רצון. כמו יש את נפשכם. ובאמת התשוקה היא כפי הארת הנשמה באדם כדכתיב ויפח כו' ויהי האדם לנפש חיי שקודם החטא שהי' לו הנשמה בשלימות הי' כל תשוקתו ודבקו בחי החיים. והנה כמו כן בקבלת התורה דאיתא שיצאה נשמתו והתורה החזירה להם ע"ש שדרשו כן בפסוק משיבת נפש. והוא כנ"ל שלכן יצאה נשמתו שיקבלו אח"כ ע"י התורה הנשמה עליונה כמו שהי' קודם החטא וזהו משיבת

אותה הוויה ומציאות כללית אשא אין לה לא סוף ולא תכלית.¹

ישיבה וירושה

אולם, לא די בכך שרעיון זה שיש בכך נשמה יהיה קיים במחשבתך, אלא נדרשת ממך "ביאה" כזאת הכוללת בתוכה גם "ררושה" ו"ישיבה" - "וירשתה וישבת בה".

"ררושה" מבטאת את ה"כיבוש", את ה"השתלטות". לעומת זאת ה"ישיבה" מתארת את ה"קביעות", את ה"עיקוב" וה"שהיה" - "אין ישיבה אלא לשון עכבה".

לא די בידיעת האדם בשכלו שקיימת בפנימיותו נשמה, שהרי המחשבה שבשכל היא ביסודה כבר משכן הנשמה² - "נשמת שדי תבינים",³ "הנשמה שבמוחיו"⁴, וכידוע אין כל כך בחירה בשכל, מה לחשוב, מה לדעת⁵, וכידוע מכתבי הארז"ל⁶ שבשעת יציאת בני ישראל ממצרים כבר יצאה אז ה"דעת" מהגלות⁷.

לפיכך, לא נדרשת מהאדם אלא השלטת כוחה ואורה של נשמתו על כל מערכת הרגשות לבו, כך שכל רצונותיו ותשוקותיו יהיו נתונים בידה, מופעלים מכוחה, מתנהלים

לרוחה" - "שיהיה סר למשמעתך"⁸. שליטה זאת של הנשמה על כל רצונותיה ותשוקותיה של הנפש, זוהי הנקראת "ירושה".

מלבד זאת, צריך גם כן "ישיבה", הכרה עמוקה בפנימיות המחשבה - "עד שהיה כל אחד מכיר בה את חלקו"⁹, כך שכוחות הנפש יהיו נשלטים על ידה של הנשמה לא רק לתקופה ממושכת - ארוכה ככל שתהיה, אלא באופן מהותי וקבוע. לא לריבוי של זמן, אלא לנצח, לעד. לא בכמות, רק באיכות.

כיון שהושלמה ה"ביאה" ל"ארץ" בין בחלק ה"ררושה" בין בחלק ה"ישיבה", אזי חל החיוב להביא "ביכורים", להכיר כי כל הבריאה אינה אלא שפעו וחיותו התמידית של הבורא - "מגיד שלא נתחייבו בבכורים, עד שכבשו את הארץ וחלקו"¹⁰.

מציאות הזמן

המציאות הגשמית כולה נתפסת היא בחמשת חושי האדם אשר על ידיהם הוא משיג אותה בשכלו, וחמשה חושים הללו מוגבלים היא תחת שני אמות המידה המכוננות:

מכולם, וששה פעמים עולה מנין אלה.

¹¹ עיין מה שכתב האבן עזרא (שמות כג כה): כי הנשמה היא החכמה ומושבה במוח הראש וממנה יצא כל כל ההרגשות ותנועת החפץ. והרוח בלב ובו חיי האדם. והיא המבקשת שררה לתגבר על כל העומד כנגדה והיא בעלת הכנס. וכן אמר שלמה אל תבהל ברוחך לזכעם על כל העומד כנגדו. והנפש בכבד והיא המתאוה לאכול. וככה כתוב כי תאיר נפשך. ותאות המשגל ממנה.

והנה יש אדם שנברא שהייתה לו אלו השלש הנזכרות חזקות או כלן רפות. אז זו חזקה וזו רפה או אף את חזקה ולא רפה. והנה בני אדם על כ"ז מינים ששונים. והם הנכבד וכן התורה לחוק ולחוברי להגדיל הנשמה העליונה ואז לא ימשול הגוף עליה ואם לא תהיה התורה נשמרת אז יגבר הגוף על הנשמה.

וראה עוד מש"כ המלבי"ם (דברי הימים א פרק כח): כי כל לבבות דורש ה' הלב מצוין כח הממשלה אשר בנפש: ויציר המחשבות. הם קודמים לבחירת הלב, שהאדם יחשוב מחשבות. והנפש תעלה ממעמקי ציורים רבים ורובם נטיים לרעה, כמו ציורי התאוה והגאווה והכעס וכדומה, ואז צריך להלחם עם היצר, והלב שהוא כח המושל ימשול על מצירי המחשבות, וה' דורש את הלב באיזה דרך יבחר, וגם את ציורי המחשבות המצטיירים ועולים על הלב. ומ"ש כל לבבות דורש, הוא עונה על עבדהו בלבב שלם. ומ"ש וכל יצר מחשבות מביק, הוא עונה עמ"ש בנפש הפצה, שמי שהגיע למדרגה על שפנשו ותחפץ ויתחשב בעבודת ה'. לא יצטיר בלבב ציור אחר שהוא נגד עבודת ה' ולא יחפץ ברע כלל, עד שלא יתקומם בנפשו מלחמה כלל ולא יצטרך לכבוש את יצרו כי לכו מלא מיראת ה' ושמח בעבודתו.

וכן כתב הרמח"ל בספרו דרך ה' (פרק ד ד"ת א): בענין האדם עצמו, הנה כבר זכרנו איך הוא מורכב אחד שנתרבו בו שני הפכים, דהיינו הנשמה והגוף. ואולם הנה אנתנו רואים בעינינו שהחומריות ראשוני בו ותולדותיה חזקות בו מאד, כי הנה מיד אחר לידתו, כמעט כלו חמרי, ואין השכל פועל בו אלא מעט, וכפי התגדלו ילך השכל הלך וחזק בכל אחד כפי ענינו, ועל כל פנים לא יסור החומריות ממשלו בו ומהות אותו אל ענינו, אלא שאם יגדל בחכמה וילומד בה ויתחזק בדרכיה, הנה יתאמץ לכבוש את טבעו, ולא ישלח ידו תאוותיו מידו, ויתעצם ללכת בהליכות השכל.

¹² וראה מה שכתב האבן עזרא (שמות כג כה): כי הנשמה היא החכמה ומושבה במוח הראש וממנה יצא כל כל ההרגשות ותנועת החפץ. והרוח בלב ובו חיי האדם. והיא המבקשת שררה לתגבר על כל העומד כנגדה והיא בעלת הכנס. וכן אמר שלמה אל תבהל ברוחך לזכעם על כל העומד כנגדו. והנפש בכבד והיא המתאוה לאכול. וככה כתוב כי תאיר נפשך. ותאות המשגל ממנה.

¹³ עיין מה שכתב האבן עזרא (שמות כג כה): כי הנשמה היא החכמה ומושבה במוח הראש וממנה יצא כל כל ההרגשות ותנועת החפץ. והרוח בלב ובו חיי האדם. והיא המבקשת שררה לתגבר על כל העומד כנגדה והיא בעלת הכנס. וכן אמר שלמה אל תבהל ברוחך לזכעם על כל העומד כנגדו. והנפש בכבד והיא המתאוה לאכול. וככה כתוב כי תאיר נפשך. ותאות המשגל ממנה.

¹⁴ וראה בספר השורשים לרד"ק (עוד נחל): העמק שנגרים בו המים יקרא נחל ואף על פי שאין בו מים יקרא גם כן נחל, כי המקום הוא הנקרא נחל. וכן והשקת את נחל השמים (ויאל ד יח), והעיר אשר בנחל (דברים כ לו). וכן בדברי רבותינו ז"ל (מילה ג ע"ב) ביושבת בנחל.

¹⁵ מיקור הדברים הכתבים הללו הוא בספרה"ק אגרא דכלה (בפרשתו): והיה כי תבוא אל הארץ וכו'. עפ"י מה שידענו מנצחיות התורה שנוהגת בכל מקום ובכל זמן, יש לפרש ברמז שזה צויו לשמות האדם, כי תבא אל הארץ - היינו להגוף בארץ הנשמה הלוה, הגוף החומרי בארץ אשר י"ל אלקים נתן לך נחלה כי אם תטיב מעשיך יהיה לך הגוף הארצי. בירושה על ידי התורה ומעשים טובים כדמיון הוירש נכסים ועבדים סרים למשמעתו וע"כ וישבת בה - ישיבה שלמה ותמה לעתיד משא"כ אם לא תורישנו שיהיה סר למשמעתך, אזי תתנועע באתר אחרים בסוד הגלגול, והיה הגוף האחרון

אז שהירושה היא הכיבוש, והישיבה היא החילוק (רש"י בבא מציעא פ"ט ע"ב ד"ה נתחייבו מלכים דברים כו א.)

¹⁶ יב מגילה ד"ו ע"ב
¹⁷ כדאיתא בזוהר הקדוש (תקונין זוהר תקונא עשרין וחד ועשרין ג' ע"א): דא נשמתא במוחא, רוח בכנפי ריאה, נפש בלבא (וכן ט"ס ע"א וכן בתקונא עשרין ושית ע"ב).

¹⁸ די א"ב כח ח ועיין שם במצודות דוד.
¹⁹ מתוך לשון הלשם יחודי הנאמר קודם הנחת תפילין.

²⁰ עיין מה שכתב הרמ"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע (שיתת מלאכי השרת פרק ד): אבל החכמה שבמחשבה היא טהורה ונקיה ומצד זה גם כן אין שם תאוה שהוא מצד הערובות הפסולות כי התאוה היא לעולם לדבר הנגלה לעין כמו שאמרנו (עין רש"י במדבר י"ד ל"ט) ע"ן וראה ולב חומד. ולכן אין שייך תאוה אלא במורגשות בלב ומעשה והיינו שהתאוה הוא בדבר שהבחירה שם שלכן נברא התאוה לבחור בטוב וכן תאוות היצר רע. מה שאין כן במחשבה שבמחשבה שהוא רשית המחשבה משהחם יתברך נשמה שנתת בו ולכן טהורה היא ואין שם מקום לבחירה ולא לתאוה ולכן הוא יב"ש (ויקראינו בביאור דברים אלו מענין הלחות ויחבש שמים ארזים והרבים אצילנו במקום אחר יתעני מה שאין בו המכונן בקונטרס זה) כ"א.
²¹ וראה מה שכתב האבן עזרא (שמות כג כה): כי הנשמה היא החכמה ומושבה במוח הראש וממנה יצא כל כל ההרגשות ותנועת החפץ. והרוח בלב ובו חיי האדם. והיא המבקשת שררה לתגבר על כל העומד כנגדה והיא בעלת הכנס. וכן אמר שלמה אל תבהל ברוחך לזכעם על כל העומד כנגדו. והנפש בכבד והיא המתאוה לאכול. וככה כתוב כי תאיר נפשך. ותאות המשגל ממנה.

²² וראה מה שכתב האבן עזרא (שמות כג כה): כי הנשמה היא החכמה ומושבה במוח הראש וממנה יצא כל כל ההרגשות ותנועת החפץ. והרוח בלב ובו חיי האדם. והיא המבקשת שררה לתגבר על כל העומד כנגדה והיא בעלת הכנס. וכן אמר שלמה אל תבהל ברוחך לזכעם על כל העומד כנגדו. והנפש בכבד והיא המתאוה לאכול. וככה כתוב כי תאיר נפשך. ותאות המשגל ממנה.

רצון ושאיפה לפתוח דף חדש ולהתקדם ביתר שאת בעבודת השי"ת.

לא רק בתחילת וסיום מסלולים אלו הקבועים ועומדים מאז ומתמיד במעגל השנתי, אלא בכל תחילת וגמר מעגל אישי או חברתי, מרגיש הגוף הרגשי את התחדשות רצון ושאיפה לנסות שוב ושוב.

אמנם כך זה נכון רק לגבי ריגושי של הגוף החומרי, העבה והגס, המתפעל משינויי מזגים, מחילופי עיתים. אולם, הנשמה שבאדם הכלולה יחד עם חלקי המציאות באלוקות, נעלית היא ממגבלות ה"זמן" הנובע מן התנועה, לא "עבר" יש בה, לא "הווה", ולא "עתיד", שהרי אין היא אלא חטיבה אחת של מציאות אלוהית אין סופית, כל כולה תשוקה אחת: להיכלל ולהתמזג בשורשה ובמקורה!¹

אלא שעבודת האדם היא כמדובר, להשליט את הרגשתה זו של הנשמה על מערכת רגשותיו, מערכת זו המונהגת כעת על ידי הרגשתו של הגוף, הרגשת השוני וההבדל, אשר על כן עלינו להתייחס אליה בשפת הגוף, שפת החידוש והטריות.

באותה עת בה מרגיש הגוף את הרגשת התחדשותו, אין הוא מוטרד מהרגשת ההרגל והשגרה, וכתוצאה מכך הוא פוסק מלייחס את רגשותיו, וחדל הוא מלשכנע את שאיפותיו באי יכולתם לצאת לפועל ולהתממש.

מקום זמן [וכמבואר באריכות במאמר "עולם שנה נפש" לפר' ואתחנן].

והנה רובד ה"זמן" יש בו מחזורים רבים המחולקות תחת קבוצות שונות, כך שלכל אחד מ"זמנים" אלו יש נקודת יציאה המיוחדת לו, אשר אליה הוא חוזר בעת סיום המעגל.

ה"זמן" מתחלק - על פי התורה - ליובלות, שמיטות, שנים, חודשים, שבועות, יממות, שעות, יחידות זמן המורכבות משלושה רגעים ושלישי², ורגעים³.

התחדשות הגוף ועצמות הנשמה

והנה חלוקות הללו יש להם משמעות רק ביחס לתפיסת הנפש הבהמית השוכנת בגוף האדם המשיגה את המציאות ב"השגת החושים", המרגישים את השינוי שבזמן - את ההתחלה והסוף, את ה"עכשיו" וה"אחר-כך", למענה וביחס אליה נועדו חלוקות אלו⁴, וכמבואר באריכות בספה"ק יסוד האמונה להרה"ק רבי ברוך מקאסוב ז"ע⁵, וכן מבואר בספה"ק חיים וחסד להרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ז"ע⁶.

כל סיום והתחלת מסלול אחד ממעגלים אלו, יחד עם הנפש הגשמית הרגשית של התחדשותו, אוריה של טריות,

בניהם בכל אחד מענייני וממשכותיו. בתחדשות הבחירות התמידיות האלו נתפסת הבנת הזמן שלנו.

כה ראה באריות בקונטרסים לחכמת האמת אותיות רכ"ז - רל"ב (הובא לשונו במאמר "תיקון הימים" לפר אמו).

כז כדאיתא בספה"ק חיים וחסד (ע"כ ס"ק ד"ה איתא) **להרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ז"ע**, וז"ל: כשרצה הקב"ה להתחבר א"ע בזה העולם הוצרך להיות שכחה בעולם כי **הגוף אי"א להיות לו התחברות אלא ע"י התחדשותו** והוא לא להיות לו מחמת עצמותו רק שלע"ל כתיב (ישעי' נ"ח) והשביע בצחצחות נפשך שהנפש מחמת עצמותו יהיה ברור וצח וישבע מהצחצחות, **אבל עתה אין לו בחירות והתחברות רק מחמת התחדשותו נופל עליו התנוגע**, והוא אידי דאתאי מדרשא חביבא ליה מחמת שדורש תמיד ומשיג לזה ע"כ יש לו תנוגע.

כז כמשי"כ בספה"ק שפת אמת (פר' ספק): כי הנה הזמן עצמו הוא האבן אופל כי הטבע מסתיר הפנימיות והטבע והזמן הוא שורש כל השונים בעולם כל הכ"ח עתים כמ"ש לכל זמן ועת כי תחת השמים. וכשישי איהו פתיחותו שער הארה מלמעלה מן הזמן זהו בתי גאולה מן החושך. **ובני ישראל שיש להם נשמת חיים שהיא מלמעלה מן הזמן יכולין להמשיך הקדושה תוך הזמן**. כמ"ש מקדש ישראל והזמנים ישראל דקדשינהו לזמנים.

וראה מה שמסופר בספר **שפתי צדיקים** (בני דוד גליון, מובא בספר מגדולי התורה והחסידות ר' העניך מאלכסנדר ע"ל; מובא גם בספר אלכסנדר ע"י ס' בזה"ל: פעם בליל שבועות האריך מאד חידושי הרה"ק בהנהגת שלחנו, וישבו כל בלילת, וגם רבי העניך היה שם. כאשר האיר הבקר אמר חידושי הרה"ק: רבותי נכרך ברכת המזון כי כבר האיר היום. נענה רבי העניך ואמר: כלום גם אנא כפופים לזמן, והביא בשם תרומת הדשן האומר ד"בזמן הזה אין תלמיד חכם", הכונה היא - אמר רבי העניך - שתלמיד חכם הוא למעלה מן הזמן. שמע חידושי הרה"ק דלבינו ולא מהר לברך את ברכת המזון.

וכמובא בשמו של הרה"ק **ר' זושא ז"ע** על הפסוק: **ויאל יבוא בכל עת אל הקודש** (ויקרא ט"א) שבמעשים המקודשים של האדם בעניני לימוד וכו'. **באלו אין לקבוע עיתים ולומר עשיתם הוא זמן ללמוד וא עשיתם אין זמן ללמוד**. והוא "ויאל יבוא בכל עת" שלא יבוא עם עתים-זמנים "אל הקודש" בעניני קדושה ברוחניות בלימוד, כי תמיד זה ה"ע"ת ללמוד" (הוארט מובא בספה"ק נועם אלימלך ליקוטי שושנת ז"ר דורה, פני מנחם פר' אהרן-קדושים ע"כ).

כז כמובא בהקדמת ספר העברונות בשם המדרש: אמר שמואל **כשעלו בני יששכר ליקיע קבוע תתרי"פ חלקים לשעה** כו'. ועיניו בספה"ק בני יששכר (ראש חודש מאמר א אות ה), וכן ר'בין היודיע' (ברכות נ"ט ע"א), ובספה"ק "אמרו נועם" (לפסח).

וראה מה שכתב בספה"ק **רבי נחלי** (בראשית): נודע כי בני יששכר חלקו השעה לתת"ף חלקים בכונה שיש בשעה תת"ף נשימות שמנשם האדם, כי שם היה ב"ה מתגלגל לתת"ף צירופים, **ובכל רגע מאלו הרגעים מתפשט חיות חדש מן צירוף חדש לכל העולמות**, ומחמת זה יש בכל רגע פירוש חדש של התורה כולה, כי חיות חדש והנהגה חדשה בכל העולמות בכל רגעי השעה, **ומחמת זה מוכרח שיהיה תת"ף נשימות בשעה, חיות כמו שאמר הכתוב (תהי"ח ט') ואתה מחיה את כולם**, ובהשתלשלו לזה העולם נעשה באדם ובכל בעל חי שבישבע רוח שהוא נשימה שמנשם האדם לקרבו זהו חיותו. ולכן לפי שבכל רגע יש חיות חדש לכן צריך נשימה חדשה שיקבל רוח החיים המתפשט ברגע הזה כי לא יהיה ברגע הזו על ידי החיות שקיבל ברגע הקודמת כי עתה כבר נעשה חיות חדש והנהגה חדשה בכל העולמות מצירוף חדש, כך מתנהג כל ימי עולם מראשית הבריאה עד סוף.

והאלהים עלה כך לפי שאם היה חיות אחת לעולם היה הנפש החוטאת היא תמות בהכרח עדתה אדם כשחוטא פוגם אז בשורש חיותו ונפסק החיות שלו וא"כ לא היה לו שוב עם מה לחיות, משא"כ עכשיו שיש בכל רגע חיות חדש מצירוף חדש, לכן אף כשאדם חוטא ופוגם בשורש חיותו ונפסק חיות שלו מ"מ הוא חי דהא מיד ברגע האחרת נשפע חיות ממוקם חדש שעדיין לא פגמו, ולכן יוכל החוטא לחיות וחסאו שמוע עד שיעשה תשובה או עד שיתעשש. והו ענין אריכות שפיים כאמור.

כז "לרגעים תבחנו" (איוב ז' ח').

כז כמשי"כ הרה"ק **דסלר זצ"ל** בספרו **מכתב מאלוהיו** (ח"ב ע"ק ס"ז): **הזמן מורגש לאדם ביחס להתחדשות הרגשים שהוא מקבל, ככל שמתרבים הרגשים החדשים הוא מרגיש את הזמן כארוך יותר**. שנה משנות הילדות נחרת בזכרון כזמן ארוך יותר מבשנות העמידה, כי אצל הילד הכל חדש, והוא קולט הרבה רגשים.

השאיפות ומיליוני, והן תוכן החיים כפי שראינו, לא אחת מהן מהווה נקודת בחירה. על האדם לבחור כל פעם אם, ואיך למלאות את השאיפה המתעוררת בו. בכל רגע ורגע של החיים מתחדשת בחירה לכל אלפי רבבות הנשמות היורדות לעולם. כך הוא המצב היום לאחר חטא אדם הראשון, שנתערבו הטוב והרע בפנימיותו, ועליו להבחין

אשר על כן עת זו היא העת היעילה והמצינית ביותר לקחת את הרצונות ולמוסרם תחת רועות הנשמה, לרותמם תחת עבותות אותו "חלק א-לוה ממעל"י, שהרי הגוף לא מפריע, לא מייאש, לא ממרר, הוא יושב בצד באפס מעוף או והאדם מתעלה בינתיים^{כט}.

בחינת "ראשית"

באותה העת - כשהגוף אינו מפריע - יכולה נשמתו של האדם להידבק בבחינת ה"ראשית"^ל. כאשר האדם מתדבק בבחינת "ראשית" אזי הוא בא לבחינת אין-סוף ובלתי תכלית, והיינו שמרגיש את כללות הבריאה ואחדות המציאות - כפי אשר אכן היא משתקפת מצד ידיעת השי"ת^{לא} - ד"כולא קמיה כלא חשיב"ל^{לב}. שהרי טרם נברא העולם ונוצר מן הכוח אל הפועל, היה הוא כמוס - כביכול

- במחשבתו של השי"ת להמציאו מן האין אל היש^{לד}, ומצב זה הרי חוזר ושונה בכל רגע, שהרי אם יפסיק השי"ת לחשוב על העולם ולו לרגע קט, יהפוך העולם לאין ואפס ממש. ככל ששיגי זאת האדם יותר על ידי מחשבתו או הרגשותיו, בבחינת חכמה^{לה} הנקראת "אבא"ל^{לז}, כך יהיה הוא יותר דבוק ב"ראשית" - ובמקור סדר השלתשלות ריבוי הפרטים והתנועות.

כל מחשבה באשר תהיה, נפרדת היא מן החושב אותה. לעומת זאת המקור המוליד את המחשבה, הינו חלק בלתי נפרד מן החושב עצמו. כאשר יבוא האדם להשיג השגה ברורה כל כך עד שכל העולם כולו אצלו מיוחד גם עכשיו כפי מה שהיה במקור ראשית מחשבתו של השי"ת בבחינת "רישא דלא אתיידע", אזי הוא נאחז בבלתי גבולי הזמן המרחב והאדם, הוא דבוק בבחינת ה"ראשית"י^ל, וכפי

^{כח} איוב לא ב.

^{כט} ענין זה שכשהגוף מתעסק בשקט יכולה הנשמה להתעלות בינתיים, מוזכר כידוע בספר"ק **תולדות יעקב יוסף** (פר ב תבוא הו ע"ב) בזה"ל: שמעתי ממורי משל לבן מלך שנשלח למרחקים לכפר אחד בין פחותי ערך, ובהאריך הזמן שמה הגיעו כתב מאביו המלך, ורצה לשמוח בו מאוד, אך חשש מבני הכפר שילעונו עליו באמרם מה זה יום מימינו ושמה מזה יום עושה, מה עשה בן המלך, קרא לבני הכפר וקח להם יין שרוף ושאר מיני משקים המשכרים, עד ששמחו בעסק היין, והוא מצא עד הכושר לשמוח מאוד בשמחת אביו ודברי פי הכס הן.

והנמשל מובן כי הנשמה בושט לשמוח בשבת בתענוגים של אביה המלך מלכי המלכים הקב"ה בהנשמה יתירה שהוא לו אגרות שלומים מאביו, מחמת הגוף שהוא כספ כפר, לכך צוונה התורה לעלם את הגוף בשבת ויום טוב, **ואזי כשהגוף שמח בשמחת הגוף אין פנאי לנשמה לשמוח בשמחת דבוקת המלך הקב"ה** (וכן הביא ברש פירוש קדושים, ובפרשת נשא, משפטים בהר, שופטים).

עוד הביא שם (פר בהר דה ובה יבין ודבר): **עצבות וקליפות החומר מעכב שמחת הנשמה בעשיית המצוה**, לכך עצה יעוצה ושבהה הרועה שבת לה' (וכו' הכוונה שיעשה יניאח ושביה וארץ שהוא רועה והגוף, לשמוח בשמחה מגממיו, ועל ידי זה תוכל הנשמה לשמוח ברוחניו, והוה שבת לה', כי שני בחינות אלו צריך לעשותן בשבת, כמו ששמעתי ממורי זלה"ה ביאר פסוק ושמו בני ישראל את השבת, והבן.

^ל עיין בספר"ק **שפת אמת** (תבא תרי"ג): בענין מצות ביכורים וכו'. **והנה מצות ביכורים הוא להתדבק בכח הראשית כמ"ש ראשית בכורי אדמתך כור' כו'**, וכי בזה"ק שפכי שמירת הראשית אין מעתבר אה"כ פסולת לכן כ' אה"כ לית גדי בחלב אמו. **ששכנ"ה קבלו התורה שהוא יום הביכורים הי חירות רק ע"ש החטא בא הערבות טור"ו וכפי מה אצל בני"ו ומסר להם הראשית של כל הבריאה כמ"ש חז"ל שעלו במחשבה קודם הכל. על אחת כמה וכמה שיש ללן**

כל הראשית אליו ית תמיד. וז"ש ה' האמרת וה' האמירך פרש"י לשון חשיבות שצריכין בני"ו לזכות תמיד הישרי' להחזיר כל ראשית וכל דבר חשוב אליו ית' וכמו כן הקב"ה מחבב את בני"ו ומל מל מה שברא בעולם. ובמדד נתנומאר ראה מרע"ה שבהמ"ק עתיד לחיוב וביכורים עתידין ליפסק ותוקן שלש תפלות כו'. כי אמרו חז"ל הפאה והביכורים אין להם שיעור. כי **התדבקות עד שורש והראשית היא מאין סוף ואין תכלית.** והה רמזו של פאה וביכורים לתת הראשית והתכלית האחרית להש"י כמ"ש בשבת ובקומה. והה המשך ין תללה לעשר אחר מצות הביכורים. וכלל עד תבאת הביכורים התדבוק בשורש הראשית ממדרגה למדרגה עד שורש התורה שהיא יום הביכורים וכו'. **ויש עשיתין ביכורים לשקט אה"כ הי התחברות עד שורש הראשית בלי תוספת בענדת בהמ"ש שנק' נחלה ואמרו חז"ל נחלה אין לה תוספת.**

לא וכדאיתא ממורנו הבעל שם טוב זיע"א (ליקוטים יקדים דף ס"א ע"ג) בזה"ל: ויפח באפיו נשמת חיים וגו'. כבר ידוע שהמחשבה נקרא ראשית שהיא בחכמה, וממנו נשחלשלו ונצטלו ונבראו כל העולמות עד הגישה וקראת החתנות ואלה התחנות, כי הוא היה עיקר **כוונת הבריאה כנודע**, וכולם נבראו על ידי ציורפי העשרים ושתיים און דאורייתא, הכללם בעשה מאמרות שנבראו העולמות, ומההכל שהוא קודם לאמירה ודיבור, מזה נמשך לכל העולמות חיותם וחיות האדם התחתון, וזאת נקרא רוח, ויפח באפיו

נשמת חיים, כי כל הנופח מעצמותו הוא נופח (עיין לשון הרמב"ן) דל בפרשת בראשית בפסוק ויפח באפיו נשמת חיים, גם כן נמשך ובהא אל האדם רוח חיים מהמעלה העולמות, ולכן כאשר קלקלו לור המבול נאמר לא ידון רוחי באדם לעולם, שהוא אהוב הרוח הנזכר, הנמשך לעולם בשביל האדם, לעולם, ואחר כך כאשר קבלו ישראל את התורה חזר הדבר כמו קודם החטא. ונמשך לאומה ישראלית לבדם רוח חיים בה אבה מערשים ושתיים און של התורה שקבלו, ואפשר שזהו כונת הפסוק (ששית ע"ג מ"ג) מגיד מראשית אחרית, מגיד הוא לשון המשכה, מראשית, כלומר **המשך מראשית שהוא המחשבה הנקרא ראשית ממנה נמשך ההכל והרוח והחיות לכל העולמות עד אחרית כל הנבראים והיצורים והנעשים, שהוא תכלית כל הנבראים**, ויפח באפיו באמצעות העליונים.

^{לז} מובא בספרי החסידות ע"פ דניאל ד לב. ^ל עיין בספר"ק **ערבי נחל** (בראשית דוד"ש) שביאר שם את דברי רש"י ז"ל: "בתחילה עלה במחשבה לבוא את העולם במדה"ה, וראה העולם מתקיים קדים מדה"ה ושנתפס למדה"ה, והיינו דכתיב (ג' ב') ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים".

^{לז} עיין בספר"ק **באר מים חיים** (שמות ז'): ונראה שעל כן נקרא זה לשון מרכבה, כי **החכמה הוא סבוד כבר וכו'**, וגם כי הכך נקרא ראשית בסוד (שמות כ"ב) ה' ראשית בכורי אדמתך, **וכל בחינת הכבורים כולם הם בבחינה הראשית** כמו ראשון לרחם אשה או בהמה או ראשית פיר האדמה הנקראת ביכורים והכל כי **הם בסוד החכמה הנקרא ראשית חכמה**, ושעם שהחכמה הוא בסוד כבר מפני שהם השניה לאותיות א"ק המורים על בחינת הכתר והשניים אליהם שהם כבר מורים על בחינת החכמה ועל כן נקרא **החכמה כבר והוא עיקר הראשית והראשון להתגלות כי אור הכתר הוא טמיר ונוגז**, וכבר הוא אותיות רכב מפני שהוא המרכבה להשראת אור הכתר ועל כן כל מקום השראת קדושתו נקרא מרכבה שהוא שורש רכב וקוית. וכבר הוא חכמה בסוד כן כל מקום החכמה והיא המרכבה כל אור הכתר והכל, והיינו עובד שם כדבריה ע"ה.

^{לה} כי ביחס אל האבא מרגיש הוא ביטול מוחלט - 'ברא כרעיה דאבדו' (רשב"א ב"ב קל"ה ע"א), והוא אינו אלא חלק ממציאותו, בשונה מהאבא שביחס אליה מרגיש הן כמצאיות

כפני עצמו רק שהוא רוח הגנה וחסות. ^{לו} הדברים מובאיים בספר"ק **דובר בצה** להרה"ק **מלובלין זיע"ע** (עמוד ה) וז"ל: והוה שאמרו (עינין שם) גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם. כידוע דברי האריז"ל על ברוך שאמר והיה העולם ואין רישא דלא אתיידע. פירוש **ראשית ומקור המחשבה הוא אינו נודע ונגלה כי המחשבה כבר יש לה תפיסה מה מוחו והיא נפרדת מן עצם המחשב והיא היא נגלית ונודעת להמחשב. אבל מקור המוליד המחשבה וראשיתה דבר זה אינו נגלה ונודע כלל כי הוא ממוצע בין עצם המחשב ובין הנפרד ממנו שהיא המחשבה והוא כמו סוף המאציל וממנו מתחיל העולם. ועל ראשית המחשבה זהו בבריאת העולם (דענין זו המחשבה הפשוטה וההסולת כל שמותי יתברך ותוארו וכל מעשה בראשית ומעשה מרכבה שהיא רק מצד הבריאה אלוהית) כידוע בנזר הלשון שאמר והיה העולם, כי בדבר ה' שמים נעשו ודיבור הוא בקול כמו שבמובא בנזר (הוי"ו רכ"ג ג) והוה העשית, מהי שכן כי שמירה בלחישת זהו ראשית ומקור המחשבה שהמחשבה כבר היא בגלוי על כל פנים למחשב אבל בלחישתה גמורה שאינו משמיע גם כל אונזי היא רישא דלא אתיידע שנקרא דלא עד אל תמידיע כידוע. ועל ידי חזרות הדברים למקור הזה רצה למחש שיתברר כל כך ביורו מנין אחרות ה' יתברך שאינו נפרד אף כגדר הנקראת המחשבה מן המחשב רק ביחוד עצם כיחוד רישא דמחשבתו. והוא ראשית הצמצום שהמחשבה עצמה כבר היא בגבול אבל כאשר יבוא להשיג השגה ברורה כל כך עד שכל העולם כולו אצלו מיוחד גם עכשיו כפי מה**

שיזכו כולם לעתיד לבוא כמבואר בספדה"ק אור המאיר¹⁷.

הכל הולך אחר ההתחלה

תועלת הנ"ל דבחנית ה"ראשית", אינה רק בזמן ההתחלה, בעת שקיטתו של הגוף, לא רק "עכשיו" האדם משיג את הנשמה. השגה זו משמכת ומתפרשת את כל הזמן הבא לאחר מכן. האדם מפעיל בעצמו כוח להישאר בכך, אף בשאר חלקי המעגל הנמשך מנקודת המוצא שבהתחדשות. מכאן ואילך יתחילו רצונותיו להיות משועבדים להלך רוחה ורצונותיה של הנשמה, לעלות על מסלולה, לבחור בדרכה. כמוכן, לא נשללת מן האדם הבחירה החופשית, אלא שברמה מסוימת יקל לו יותר בהתעלותו בעבודת השי"ת.

יסוד זה, הדגישו מרנא הבעש"ט זיע"א על פי דברי הזוהר הקדוש וכתבי האר"ז¹⁸: "הכל הולכין אחר הראשית" - "הכל הולך אחר ההתחלה"¹⁹. האמת היא, שרעיון זה כבר מולך לפני כן בפרקי דרבי אליעזר²⁰ - "הכל הולך אחר הראש" [אך ראה שם פירושו באפי"א, ראה בהערה].

ככל שישקיע האדם יותר להחדיר במחשבתו את מנהיגותה של הנשמה על מערכת רצונותיו של הגוף בתחילת דרכו ובראשית ארוחו, כך ייראה יותר טוב מצב נפשו בהמשך הדרך²¹.

לפיכך, דווקא במצות הביכורים, המבטאת את הראשית וההתחלה, הדין הוא ש"אין מביאין בכורים אלא מן המובחר"²².

כמו כן מוזכרים במצווה זו כמה שיותר הידורים²³, כי הראשית וההתחלה של כל דבר אמורים להיעשות מתוך התלהבות ודביקות רבה.

הראשית שב"שנה"

מכל הנ"ל נלמד, שכל שינוי שכלי שהאדם חפץ להחל בעצמו, כדאי לו לקיימו ב"ראשית", ב"ראשית" שבזמן או ב"ראשית" שבאיכות, ואזי יקל לו בשאר, ולחילופין בהמשך.

לדוגמא, מעגל החיים הפותח בנערותו של האדם - "עת הברות", זמן ריחית הדמים. האדם שואף אז לגדולות,

שהיה במקור ראשית המחשבה. אז הוא בלתי גבול כלל רק מועדת לצאת בגבולים בלתי ידועים לאותו מקור המחשבה עדיין ולמקור הראשית המחשבה אין נפקא מינה אם לאמר על טהור טמא או להיפך. מצד בירור אמתית היחוד על דרך הזה, הרי כל מה שנעשה הכל הוא מיוחד לגמרי ואין שום דבר יוצא מגבולין של ה' יתברך ודברים אלו ארוכין במקומן בסיעתא דשמיא.

17 כי מן מובא בכתר שם טוב (כ"ע) ובליקוטים יקרים (וב ע"א): כי ידוע שהעולם נברא על ידי מחשבה ודיבור ומעשה, וראשית הכל היא המחשבה, והדיבור הוא ענף המחשבה, והמעשה הוא ענף הדיבור, וכמו כן האדם בקומו משינתו, שהוא נעשה בריה חדשה כמו שאמר הכתוב (איכה ג' כג) "חדשים לבקרים", אם ידבר תחלה דבריו דברי הרהרות, ופשיטא דברים אשר לא כן, אף אם לא יתפלל ויעוסק בטהרת אחר כך, **הכל מתעניין ונמשכין אחר הדיבור הראשון**, כי כמו שהדיבור הוא ענף המחשבה וטפלה אליו, כך הדיבור השני אל הראשון, כמו שכתוב בזהר (קדושים פ"ג ע"א) ובכתבי האר"י ז"ל בענין כיבוד אה הגדול מפני שאה הכבוד הוא חלק העיקר ושאר אחיו הם המסתעפים ממנו ונעפים אליו, כך הוא כאן, ולכן יזה האדם שקידש ויטהר דיבורו הראשון, ויזדכך מחשבתו הראשונה שהיתה דבוקה בקדושה, כדי שישמור אליה כל שאר הדיבורים שאחריה. ואחר כך נטיעוה בתפלה מתוך שמחה של מצוה, כמו שקידש דיבורו ומחשבתו כ"ל, בודאי יענה בתפלתו.

18 לטעון זה לקוח מדברי ה**אוצר החיים** המובא להלן בתוך המאמר. וכן היה דורש רבי **זושא ז"ל** (יב"ב ארבתם ורז"ו שביעות עוקה קה"ק) על הפסוק "ראשית ערסותיכם חלה תרומה", היינו בראשית: קימתן מן הערסות - היא המיטה, חלה תרומה, חלה היא המיטה ונפילה כמו "וחל משה", והיינו שתתחיל עם תפילה, ואז כל היום ימשך אחר התחלתה.

19 זהו לשונו של הרבני **יונה** על הכתוב במשלי (טו) "שמע עצה לקבל מוסר למען תחכם באשריך", שכתב: קבל מוסר כשאתה צעיר, כשהעץ קטן תשקיע בו על מנת שיגדל ישר, כי **הכל הולך אחר ההתחלה**.

20 ראה שם הפרק מ"א. ר' ראובן אומר **הכל הולך אחר הראש** אימיתי בזמן שהרועה תועה הצאן תועין אחריו שני על חטאת ירבען בן נבט אשר חטא ואשר החטיא את ישראל ואימיתי בזמן שהרועה טוב הצאן הולכים אחריו והולכין בדרך שירה כמשה רבנו עליו השלום וועה נאמן היה והתחיל לשורר ולומר לפני ה' בה' והלכו כל ישראל אחריו שני אז ישיר משה ובני ישראל ארתה מרים התחילה לשורר ולומר לפני ה' בה' והלכו כל הגוים אחריה שני ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה.

21 וראה נא מה שכתב בספד"ק **אורי שמש** (בפירשתי): עוד נראה לתת טעם להבאת הביכורים ופירוש הפסוק ארמי אובד אבי וגו'. **שכל מבקשי ה' בימי נעוריהם טרם ישתכנו טרדות העולם מבקשות מזונם ודומיהן יליהי לבכם אלה ה' ואת נפשם לעשות רצונו ולעבדו**, אכן אחר שיתחילו להטריד עצמם בעסקי העולם ויתכבה מעט יקוד לבכם

והתלהבותם בעבודת ה' ויכולו חס ושלום ליפול מעט מעט ולשכוח כל רצונם ומאויים אשר היה להם בימי קדם לעבודת הבורא ברוך הוא.

והנה בני עליה והשרידים אשר ה' קורא מועטים הם אשר הם עובדי ה' באמת, ואנשים הביתנים עיקר עבודתם לה' היא ההשתוקקות אשר להם בכל יום להיות עובדי ה'; ובעת שיתעורר באדם ההשתוקקות הוא ויתחיל להכעיר לבבו לעבודת יוצריו הגם אם האדם הוא נאחז בסכך מעמקי הטרדות יוכל להמלט מהם ויחזור לעבוד ה', ומפני כן עיקר מאויו היצר להטריד האדם בעסקים רבים ולהקיף אותם מכל צד למען אשר יפלו מתבערת יקוד לבכם מעט מעט עד אשר ישיכו מלבו לגמרי רצונו ואת נפשו אשר היה לו תחילה.

וגם לבן הארמי זאת היתה כוונתו להטריד את יעקב אבינו בקניני העולם כדי שיפול חס ושלום ממדריגתו ועבודתו ויוכל אחר כך לאבד גם רצונו אשר היה לו לעבוד ה'; וזהו שנאמר ארמי אובד אבי, מלת אבי פירושו כמו לא אבן בדרכיו הלוך (ישעיה מ"ב כ"ד), וכמו לא אבא יבמי (דברים ח' ז) שהוא לשון רצון, שרצה לאבד רצונו בעבודת ה'; וגם יורד מצרימה וגו' וידעו אותו המצרים וגו' ויתנו עליו עבודה קשה, ואף על פי כן ונעקע אלה ה' שטעם כל התלאות לא שכתנו את ה'.

ונתין מאמר זה לאורו על מצות ביכורים, וגם טעם גוף המצוה כי מפני אשר נתן ה' לעמו ארץ חמדה מלאה כל טוב מקניני העולם וכן באמצעות עסקם בזה יפילו מאש יקוד לבכם לעבודתו יתברך שמו ואחר כך יתמשכו מעט מעט אחר חמדת העולם עד אשר ישתכח מלבם שרצונם לעבוד ה'; על כן הצריכם שראשית פרי לים אי טעמו אותן אכן יעלו אל הכהנים כדי שישכיחו את עצמן שצריך האדם לעבדה ה'.

ואחר כך כשיבוא לפני הכהנים הרוזיין בעבודתו יתברך יומם וילילה והם ויכירוהו עד אשר יחזור לאמוס בכל דברים המטרידים ולהיות עובד ה'. והכתובים אשר צריך לאומרו מוזכרין אותו לכל יעמיק הרבה בטרדות קניני העולם כי זאת היתה כוונת לבן הרשע, וגם אבותינו עם היותם במצרים בטעוים בעבודת הפרך לא שכחו את ה' אלהיהם בכל זאת.

22 כמו ששינו במסכת ביכורים (פרק א' משנה ג') "אין מביאין בכורים חוץ משבעת המינים לא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמיקם ולא מזית שמן שאינם מן המובחר".

23 כמו שכתב בספר **מסילת ישרים** (פרק ט' בביאור חלקי הסיודות): **וסדר העלות בכורים יהיה לנו לעמים לבסוף מה הוא הדין וכן שכן שינוי (בכורים פ"ג) השור הכריז בפניהם וקרניו מצופות זהב ועטרה של זית בראשו וכו', עוד שם העשירים מביאים בכוריהם בכללות של זהב והעניים בסלי נצרים כו', עוד שם ג' מדות בכורים: בכורים, תוספת בכורים, ויטורו בכורים וכו', הרי לנו נבדאי כמה רואו לנו להוסיף על גופה של מצוה כדי להדרה, ומכאן נלמדו לכל שאר מצות שבתורה, ע"כ".**

כמו"כ תה תחנכה המבטאת אף היא את החינוך והחיידוש, כוללת גם כן סדרת חומרות והידורים שאינם מצויים בכל מקום.

הוא מדמיין לצורות. השפעתו של זמן זה על כל מעגל חייו של האדם הוא משמעותי ביותר¹⁷. ככל שיחידר יותר האדם אז בשכלו ידיעות מועילות ופנימיות, יהיה מושפע הוא מכך לאורך יותר זמן, ובאופן יותר איכותי גם כן¹⁸, וכמו שנאמר¹⁹ "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" - כלומר לא יסור מדרכו וע"י במאמר "הוגדת לבנך" לחג הפסח].

וכן כל שנה היא מעגל שיש לה שני התחלות: ההתחלה הראשונה מתקיימת באותה עת בה עלה ברצון השי"ת לברוא את העולם, ונמשכת מראש השנה עד אחר חג החנוכה, שאז הוא זמן ה"ראשית" שב"לדת העולם", אשר על כן נמשך זמן הבאת הביכורים עד אז²⁰. לעומת זאת ההתחלה המקבילה מתקיימת בזמן בו נברא העולם בפועל,

היא כוללת את חודשי ניסן ואייר, וממשיכה עד לאחר חג השבועות - "יום הביכורים"²¹.

כל חודש אף הוא מעגל בפני עצמו, כאשר להתנהגות האדם ביום הראשון - "ראש חודש" - ישנה השפעה משמעותית על התנהגותו בשאר ימות החודש, כמובא בספה"ק אהבת שלום על פי דברי הש"ה הקדוש²².

כל שבוע הוא גם כן מעגל לעצמו, אשר יום השבת קודש עומדת במרכזם של שאר ששת ימי המעשה, "שהוא נקודה הפנימית המחיה את כל ימי החול" - כלשון הרה"ק מאפטא זי"ע²³, וכמובא מהזוהר הקדוש²⁴.

וכן כל יום הוא מעגל בפני עצמו, אשר על פי רוב מצב רוחו ומחשבתו של האדם בעת קימתו ממיטתו משפיעה עליו, ושאר שעות היום²⁵, וכדאיתא בספה"ק אור

¹⁷ ראה בספה"ק **אמרי אמת** (פרשת נח) שכתב ז"ל: "ואיתא תמרא וריחני פחין, ובגמרא עתידין בחורי ישראל וכו' שיתנו ריח טוב כלבנון שנאמר וריח לו כלבנון, **שיקר הכח טעם לאדם הוא מימי הנערות** **כי דאיתא בשם האריז"ל** **שימי הנעורים קודם שטעם טעם שטעם ונתנים חיות על כל השבעים שנה**."

¹⁸ וכתב בספה"ק **ישמח משה** (כי תבא דף קפח ע"א): "או יאמר והיה כי תבוא וגומר, (דברים ידברים טו) **ולקחתם מראשית, היינו בנערות** כדכתוב (קהלת יב א) זכור את בוראך בימי בחרותך. **ולמה מראש בכיורים**, כמו שפירשו ראשית ביכורי אדמתך (שמות כ"ג יט). **בהז"ל** לפרש הפסוק (וי"ב טז) והיה ראשיתן מצער ואחריתן ישאג מאד. כי הנה תמהית על עיבוד הגלות, כי רוב בני ישראל המה שטרים ומדוע כן דוד לא בא. **וכאשר חקרתי תודוע** על כל **בבחרות מרבין חבילות בעירות עוד שדי להם על ימי חיהם**, **ועל זה אין עושין תשובה כלל וזה הגורם, ולכן אין יוכלין עד יחיד חולן וכלה קודם החופה**, **שהוא ראש גמור** כמבואר באבן עזר סימן כ"ה **והעיקר בבחרותו ונערותו, כי התחלה יותר מן הכל**."

¹⁹ **ולזה מרמז בכיורים**, כמו שפירשו בהמשנה (ביכורים פ"ג י"א) כיצד מצות ביכורים, אדם יודר לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, היינו איזה חמדה תאווה שנצמצם בו, כענין שנאמר (יהושע ט) כתאנה בראשיתה, כאשר הרואה יראה אותה בעודו ככפי יבלענה, כורך עליו גמי, היינו שיוכר כי לקבר יובל ויצמח עליו גמי ועשב, ומה יתאוה להבל דמה, ומה שפירשו באמרים (שבט י"ב ע"א) חייב אדם לבלועו בבגדו כו', עיין בבית שמואל אהרן. **היצא מזה דראשית הוא העיקר, ולכן ראשית שם שותף התחלה, ובה על המוכח**, כמו שנאמר (עמוס ו) וראשית שמונים ימשחו, **כי התחלה הוא המוכרח**, והבן. מ"ז משלי כב ו'."

²⁰ כך כתב בספה"ק **שפת אמת** (לפנינו תרמ"ד): **אא"ז מור"ז** ז"ל **הראה רמז במשנה מחג ועד החנוכה** מביא איזה קורא ולא אמר עד כ"ה כבסלי"ו. לרמז כי נמשך הארת החג עד חנוכה, ולפי"ז יראה כי **התחדשות השנה בתשרי נמשך עד עתה לכל מבאי עתה בכיורים שעוד הזמן בכלל ראשית השנה**. ולכן נקרא חנוכה שעתה נגמר החינוך והתחדשות של השנה.

²¹ כמש"כ בספה"ק **שפת אמת** (במדבר לשמות תרמ"ב): **ז"ל** ק: **וביום הביכורים, כי יום זה הוא ששלה במחשבה מקודם כמ"ש בשביל בני ישראל שנקראו ראשית ממו כן בזמן זה עלה יום זה לפניו ועברו ונברא העולם לכן תעורר בו התחדשות ונקי תמיד יום הביכורים שדבוק בו הראשית לכן תקריבו מנחה חדשה**. והוא הטוב הגנוז שבו מתקיים העולם ובכל יום מחדש בטובו מעשה בראשית רק שהוא נסתר כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת. וביום זה תגלה אור הצפון בפועל כמ"ש בזה"ק שמות בפסוק ותצפנהו ג' ירחים ע"ש.

²² וכן ראה בספה"ק **אהבת שלום** (פרשת הודוה): **או** יאמר ראשון הוא לכל לחדשי השנה (שמות יב ב), **דהנה איתא בש"ה הקדוש** (דף חיים ד"ה הגה) **על החודש הזה לכם ראש חדשים**. **ולכל החודש כולו הוא מראש חודש**, עיין שם.

²³ והוא דבר החודש כולו הוא מראש חודש, פירוש שלא יעלה על לב שום זמנו דוקא בחודש ניסן, אלא אמילו בשאר חדשים הוא כן. **שאם יום ראש החודש אצלו כתיקונו איז גם שאר ימי החודש נקראים ראש חודש**, **דבתי רישא גופא אזיל** (עירובין ס"ה), אך חודש ניסן הוא ראשון לכל החדשים דבר זה.

²⁴ **ועל כן ראוי ונכון לאיש המשכיל לראות להשיג על עצמו שיום הראש חודש יהיה אצלו כתיקונו בעבודת השי"ת, ואזי יהיה נכון לבו בטוח בכל החודש כולו**. ואפילו אם שעת אחת ביום ראש חודש כתיקונו, אזי יהיה בודאי אצלו כל החודש בבחינת ראש חודש.

²⁵ **וכן הוא בראש השנה, וכן הוא בכל הראשים, העיקר תלוי בהתחלה ובהשכמה**, וכמבואר אצלנו במקום אחר (פי' שטפטים ד"ה אם נפחתה) **ביאור ממרמם ז"ל** (ברכות נח) **בא להרנג השכם להרנג, שהעיקר תלוי בהשכמה**, עיין שם וד"ל.

²⁶ **ראה בספרו אהבת ישראל** (לקוטי י"ד): **ובוא ראה שכלום ציוה השי"ת להקדיש לו ראשית** כמו בדוריה ציוה להפריש ביכורים כמ"ש (שמות כג י"ג) **ראשית ביכורי אדמתך גו' ותרומה ומעשרות שהם הבכורה וציוה השי"ת עלינו לקדש לו כל בכור**, וכמ"כ בצדקה נקרא גם כן ראשית וכמו כן במצות פריה ורביה ראשית אונו לו משפט הבכורה וצוה השי"ת עלינו לקדש לו כל בכור וכמו כן בצדקה צריך מקודם לעשר הקרן מממונו ואח"כ הריחו שיתן לו השי"ת וגם בנתינת המעשר והצדקה עצמה יש ראשית, היינו שצריך להקדים הקרוב קרוב יותר וע"י העיר מעיני עיר אחרת ותלמיד חכם מעם הארץ כו' כמבואר בפוסקים ובש"ע הלכה למעשה, **וגם השבת הוא הראשית מששת ימי המעשה שהוא נקודה הפנימית המחיה את כל ימי החול וצריך לקדשו**. ולא אלו המינים בלבד אלא אפילו מן החמקה צריך להפריש ממנה הראשית לה שהוא היראה דכתיב (תהלים קי"א) **ראשית חמקה יראה ה'**, והמשכיל יבין מדעתו.

²⁷ **זהו לשון הזה"ק** (שמות דף כ"ג ע"ב): **"מאי שבת, יומא דביה ניחין שאר יומין, והוא כללא דכל אינון שיטא אחרוני, ומניה מתברכין"**.

²⁸ **ראה בספה"ק אהבת שלום** (ויקרא): **גם** בנין המלכות תלויה במחשבה, היינו **לקדש ראשית המחשבה בנבוק**. וזהו אם תקריב מנחת ביכורים, פירוש אם' הוא אם' בצירי הרומז למלכות, ופירושו אם תרצה לבנות בנין קומת המלכות אמא תתא, **אזי צריך לקדש ראשית המחשבה בנבוק**, וזהו תקריב מנחת ביכורים הוא לשון בכור וראשית.

²⁹ והוא עוד בספה"ק **הישטב לב** (פרשתוי): **וכבר נאמר על יצאת הפרושים שהיו כל ימיהם בתשובה**, מפני שהיו מחדשים בכל יום וטובה בעבודתו תוספת הכבוד בגדולת האלהים בכל יום, כמו שאמר דוד (תהלים י"ג) **אם ליום יביע אומר, עי"ש**. וזהו שאמר האלהים **וי אלקך מצוי לעשות**, שיהיו בעיניך חרדשים כו', באם ושמת ועשית אותם בכל לבך ובכל נפשך, והיו הכרת השכל והרצון. **וזה ענין דוגמת בכיורים, שמחדש בטובו בכל יום מעשיו הטובים לשבח ומחבתו, ואינו לה ביכורי מעשיו ומחבתו ורעיונותיה החדשים בהנצנה ושפלות יותר ויותר**.

³⁰ וכתב בספה"ק **שפת אמת** (נצ' תרס"ג): **ושמירה להמצות הוא בכח הוריות**, וזוירות מצפרא כמ"ש וישכם כו' בנבוק, **פי' להיות הראשית בכל יום עבודת הבורא**. זה מיד ולזוירות שע"י שועשין המצוה בזריות נשאר מזה דבר של קיימא.

³¹ עתה שכן ש"ב (בבב"ק תש"ב): **כן גם כלביא יקום בכל יום וקבלת עול מלכות שמים בשחרית וע"י זה ניתוק לחם כן חדש בכל יום**, כארי ויתשא הוא לשון נפעל שהוא התחדשות שבה לכל יום יום. **וע"י הוריות בנבוק נשאר ברכה לכל היום** עד שמתקיים לא ישכב עד איכל טרף, וככן ש"ב' מתחדש בכל יום, כמ"ש מציגים ממצרים כו' תמיד הקב"ה בוחר בהם מחדש שכל מן הבורח בעמנו יושאל כו'.

³² וכתב בספה"ק **שפתי צדיק** (מגילת רות): **כי עיקר עבודת ישראל להש"י עם הראשית כמו קבלת עול מלכות שמים בנבוק שנשאר אהרה על כל היום**, כן ראשית דביכורים משךין קדושה לכל הפירות.

שמצבו באותה שעה משפיע על כל תפיסתו בנוגע לאותו ענין, ועל כן יש לו לאדם להשקיע מאמצים בכל "ראשית" שהיא, על מנת שתוכל נשמתו לדבוק בבחינת ה"ראשית" העליונה, וכמבואר לעיל.

למשל, אדם החוזר בערב ממקום לימודו או עבודתו אל ביתו, אשר על פי רוב גופו עייף רעב וסחוט באותה שעה. דרכו של עולם הוא, שרעבוננו יציק לו, ותעלה בו מידת הכעס⁹⁹. דרכה של מידת הכעס שהיא מעוררת את האדם להתייחסות שלילית ומחשבה שיפוטית וביקורתית. הוא יבוא אל ביתו ויכעס על דא ועל הא¹⁰⁰, הוא יקפיד על בניו, על בנותיו, על אשתו¹⁰¹, ועל שאר מקריו¹⁰². והכל, ללא שום הסבר הגיוני ושכלי. הכעס הרי מביא את האדם לידי הדברים הגרועים ביותר, מריבות, הוצאת דיבורים שאינם כהוגן¹⁰³, נקמות, הכאות, רציחות¹⁰⁴, עזיבת הדת¹⁰⁵ וכפירה בעיקר¹⁰⁶.

והביא הרה"ק בעל הבני יששכר זי"ע¹⁰⁷ בשם רבי מנחם מענדל מרימינא זי"ע כי העצה היעוצה לכך היא, שקודם

המאירי¹⁰⁸. ואף להלכה איתא במשנה בעירובין¹⁰⁹, שבשעת מלחמה או גזירה יכול האדם ליטול ידיו בבוקר ולהתנות על כל היום כולו, כך שלא יצטרך לחזור וליטול את ידיו לסעודה במים ראשוניים¹¹⁰.

כל יום נחלק אף הוא לארבעה "עונות" פרטיות¹¹¹: ה"עונה" הראשונה נמשכת מן הבוקר ועד חצות, כשה"ראשית" שלה היא תפילת שחרית. ה"עונה" השנייה היא מחצות היום ועד השקיעה, כשה"ראשית" שלה היא תפילת המנחה. ה"עונה" השלישית היא מעת השקיעה ועד חצות הלילה, כשה"ראשית" היא תפילת ערבית. ואילו ה"עונה" הרביעית נמשכת משעת חצות הלילה ועד אשמורת הבוקר, בעוד שה"ראשית" שלה היא בעבודת "תיקון חצות"¹¹².

וכבר נתבאר כי תוקף ענין ה"ראשית" וההתחלה אינה רק בנוגע לאותם מעגלים וזמנים הקבועים ועומדים מאז ומתמיד במעגל השנתי, החודשי או היומי, אלא כך הוא גם לגבי כל "ראשית" והתחלה שהאדם נכנס לאיזה ענין,

בכירום לזכור מה שהי' בהתחלה ארמי אובד כו'. ונמו כן בכל יום קודם התפלה מזכירין יצ"מ וק"ס וע"ז מפורטין ההתחדשות.

99 עיין בספר **חסידים** סי' תרנז על פי שפסאדם רעב, הוא כספן. וכע"ז בארחות צדיקים שער הכעס ובאלהי רבח סי' תקסח סי' יח ובאלהי זוטא שם סי' ט' ובערוה"ש שם אות יז ובמ"ב שם סי' ט"ז. ועי' **ישר דברי אמת** קונטרס השני.

100 כתב **המאירי** (תענית כ"ב): תלמיד חכם ראוי לו לעטר עצמו במדות הגונות יתר על כל שאר בני אדם כמו שבארנו המהדרין מן המהדרין ראוי להם להזהר ממדת הכעס אפילו בתוך ביתם. ע"כ.

101 וכן אמר ר' זלמן ואמרי לו רב אדא בר אבהב בטעם שהארץ ימים, מימי אל הקפדתי בתוך ביתי (תענית ט"ז ע"ב ומגילה ס"ח ע"א), שאף על פי שבביתו יש לו לאדם להטיל אימה שאינה יתירה, מכל מקום לא עשיתיו בקפידיא וכעס, שכן הכעס היא מדה רעה (מהר"א מגילה שם ס"ח). וכן כתבו הראשונים על מה ששנינו (שבת ל"ד ע"א), שלוש דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וכו', שיהיה שלא יאמרם כבעס וטרוניה, שמה מתוך יראתו יאמרו ששענו, ולא עשו, ויחללו את השבת, אלא ישאלם בנחת, ובדרך שיכירו שאם לא עשו לא יכעס עליהם (מאירי שבת שם ע"ב גי' ו' ב' ו' א' ו' ב' א' המטיל אימה יתירה בתוך ביתו וכו', ע"ש; שלוש דברים וכו', צריך למישרניהו בביתא).

102 וכן אמר ר' זלמן ואמרי לו רב אדא בר אבהב בטעם שהארץ ימים, מימי אל הקפדתי בתוך ביתי (תענית ט"ז ע"ב ומגילה ס"ח ע"א), שאף על פי שבביתו יש לו לאדם להטיל אימה שאינה יתירה, מכל מקום לא עשיתיו בקפידיא וכעס, שכן הכעס היא מדה רעה (מהר"א מגילה שם ס"ח). וכן כתבו הראשונים על מה ששנינו (שבת ל"ד ע"א), שלוש דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וכו', שיהיה שלא יאמרם כבעס וטרוניה, שמה מתוך יראתו יאמרו ששענו, ולא עשו, ויחללו את השבת, אלא ישאלם בנחת, ובדרך שיכירו שאם לא עשו לא יכעס עליהם (מאירי שבת שם ע"ב גי' ו' ב' ו' א' ו' ב' א' המטיל אימה יתירה בתוך ביתו וכו', ע"ש; שלוש דברים וכו', צריך למישרניהו בביתא).

103 וכן דרשו חז"ל (בבב"ב פ"ט ס"ד ב'): ד"א איש איש לימדה אותך התורה שתהא ותוך בתוך ביתך ששכף יין הוא ותתן להנחיל וגו' וכך שמנך ואוצורתיהם אמלא נקרע כסותך (תלמי ס"ח מלאה ה' למשאלותיך).

104 מובא בספר **חסידים** (סימן קמ"א): לפיכך נאה מאד להתרחק מן הכעס ולהנהיג בעצמו שלא ירגיש אף בדברי המעטוס וזו היא הדרך הטובה. רגון לא עלה בידו כי אם רגזנותו וגורם להוציא מפיו דברים שלא כהוגן אף ולכפי מעלה.

105 כן כתב **הנצי"ב** (אבות פרק ז') וזה לשונו: ואל תהיה נקמות וההכאות והרציחות.

106 וכן אמר ר' זלמן ואמרי לו רב אדא בר אבהב בטעם שהארץ ימים, מימי אל הקפדתי בתוך ביתי (תענית ט"ז ע"ב ומגילה ס"ח ע"א), שאף על פי שבביתו יש לו לאדם להטיל אימה שאינה יתירה, מכל מקום לא עשיתיו בקפידיא וכעס, שכן הכעס היא מדה רעה (מהר"א מגילה שם ס"ח). וכן כתבו הראשונים על מה ששנינו (שבת ל"ד ע"א), שלוש דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וכו', שיהיה שלא יאמרם כבעס וטרוניה, שמה מתוך יראתו יאמרו ששענו, ולא עשו, ויחללו את השבת, אלא ישאלם בנחת, ובדרך שיכירו שאם לא עשו לא יכעס עליהם (מאירי שבת שם ע"ב גי' ו' ב' ו' א' ו' ב' א' המטיל אימה יתירה בתוך ביתו וכו', ע"ש; שלוש דברים וכו', צריך למישרניהו בביתא).

107 וכן אמר ר' זלמן ואמרי לו רב אדא בר אבהב בטעם שהארץ ימים, מימי אל הקפדתי בתוך ביתי (תענית ט"ז ע"ב ומגילה ס"ח ע"א), שאף על פי שבביתו יש לו לאדם להטיל אימה שאינה יתירה, מכל מקום לא עשיתיו בקפידיא וכעס, שכן הכעס היא מדה רעה (מהר"א מגילה שם ס"ח). וכן כתבו הראשונים על מה ששנינו (שבת ל"ד ע"א), שלוש דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וכו', שיהיה שלא יאמרם כבעס וטרוניה, שמה מתוך יראתו יאמרו ששענו, ולא עשו, ויחללו את השבת, אלא ישאלם בנחת, ובדרך שיכירו שאם לא עשו לא יכעס עליהם (מאירי שבת שם ע"ב גי' ו' ב' ו' א' ו' ב' א' המטיל אימה יתירה בתוך ביתו וכו', ע"ש; שלוש דברים וכו', צריך למישרניהו בביתא).

108 וכן אמר ר' זלמן ואמרי לו רב אדא בר אבהב בטעם שהארץ ימים, מימי אל הקפדתי בתוך ביתי (תענית ט"ז ע"ב ומגילה ס"ח ע"א), שאף על פי שבביתו יש לו לאדם להטיל אימה שאינה יתירה, מכל מקום לא עשיתיו בקפידיא וכעס, שכן הכעס היא מדה רעה (מהר"א מגילה שם ס"ח). וכן כתבו הראשונים על מה ששנינו (שבת ל"ד ע"א), שלוש דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וכו', שיהיה שלא יאמרם כבעס וטרוניה, שמה מתוך יראתו יאמרו ששענו, ולא עשו, ויחללו את השבת, אלא ישאלם בנחת, ובדרך שיכירו שאם לא עשו לא יכעס עליהם (מאירי שבת שם ע"ב גי' ו' ב' ו' א' ו' ב' א' המטיל אימה יתירה בתוך ביתו וכו', ע"ש; שלוש דברים וכו', צריך למישרניהו בביתא).

109 וכן אמר ר' זלמן ואמרי לו רב אדא בר אבהב בטעם שהארץ ימים, מימי אל הקפדתי בתוך ביתי (תענית ט"ז ע"ב ומגילה ס"ח ע"א), שאף על פי שבביתו יש לו לאדם להטיל אימה שאינה יתירה, מכל מקום לא עשיתיו בקפידיא וכעס, שכן הכעס היא מדה רעה (מהר"א מגילה שם ס"ח). וכן כתבו הראשונים על מה ששנינו (שבת ל"ד ע"א), שלוש דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וכו', שיהיה שלא יאמרם כבעס וטרוניה, שמה מתוך יראתו יאמרו ששענו, ולא עשו, ויחללו את השבת, אלא ישאלם בנחת, ובדרך שיכירו שאם לא עשו לא יכעס עליהם (מאירי שבת שם ע"ב גי' ו' ב' ו' א' ו' ב' א' המטיל אימה יתירה בתוך ביתו וכו', ע"ש; שלוש דברים וכו', צריך למישרניהו בביתא).

110 וכן אמר ר' זלמן ואמרי לו רב אדא בר אבהב בטעם שהארץ ימים, מימי אל הקפדתי בתוך ביתי (תענית ט"ז ע"ב ומגילה ס"ח ע"א), שאף על פי שבביתו יש לו לאדם להטיל אימה שאינה יתירה, מכל מקום לא עשיתיו בקפידיא וכעס, שכן הכעס היא מדה רעה (מהר"א מגילה שם ס"ח). וכן כתבו הראשונים על מה ששנינו (שבת ל"ד ע"א), שלוש דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וכו', שיהיה שלא יאמרם כבעס וטרוניה, שמה מתוך יראתו יאמרו ששענו, ולא עשו, ויחללו את השבת, אלא ישאלם בנחת, ובדרך שיכירו שאם לא עשו לא יכעס עליהם (מאירי שבת שם ע"ב גי' ו' ב' ו' א' ו' ב' א' המטיל אימה יתירה בתוך ביתו וכו', ע"ש; שלוש דברים וכו', צריך למישרניהו בביתא).

111 וכן אמר ר' זלמן ואמרי לו רב אדא בר אבהב בטעם שהארץ ימים, מימי אל הקפדתי בתוך ביתי (תענית ט"ז ע"ב ומגילה ס"ח ע"א), שאף על פי שבביתו יש לו לאדם להטיל אימה שאינה יתירה, מכל מקום לא עשיתיו בקפידיא וכעס, שכן הכעס היא מדה רעה (מהר"א מגילה שם ס"ח). וכן כתבו הראשונים על מה ששנינו (שבת ל"ד ע"א), שלוש דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וכו', שיהיה שלא יאמרם כבעס וטרוניה, שמה מתוך יראתו יאמרו ששענו, ולא עשו, ויחללו את השבת, אלא ישאלם בנחת, ובדרך שיכירו שאם לא עשו לא יכעס עליהם (מאירי שבת שם ע"ב גי' ו' ב' ו' א' ו' ב' א' המטיל אימה יתירה בתוך ביתו וכו', ע"ש; שלוש דברים וכו', צריך למישרניהו בביתא).

וכתב הרה"ק **מדינב זי"ע** בספה"ק **בני יששכר** (הנהגות ואזהרות אורח א) בה הלשון: בעת אשר יתעורר משינתו תיפק מן הי שזיכה לקום בחצות לילה הן באשמורת, לא יאריך בעצלות הנוהג בין העצלים, כי בשכינה כתיב ולחם עצלות לא תאכל, רק **ידרז לעבדות בוראו אשר השיב לו הנפש ורוח החיים בכדי שיחא לו נחת רוח**, ואשרינו מה טוב חלקנו אשר לקחנו לעבדים לו ית, ויהרהר בתשובה קודם כפי יכלותו, ויאמר מודה אני כמ"ו הפוסקים, ואח"כ יאמר "כח הפועל בנפעל", לעורר הכוונה שכח הפועל היינו הבו"ת הוא בנפעל, וכח הבורא ית בעצמו הוא בנו, ובהסתלק שפעו וחיותו כרגע נהיה כלל האיני, ואח"כ יזמה לתעצל בחיותו שהוא ית' שופע בנו, הלא תפול עליו אימתה ופחד מגדלותו ית'.

112 וז"ל (ביאור לשר השירים): וזה סיוון גדול לכל איש הישראלי, בעת ששוכב על מטו ונתעורר משנתו לאן פונה מחשבתו במשקל ראשון, וזה הבחינה, אם נופל במחשבתו מחשבת של ממש ומתן ושאר צרכיותה הגשמיות, שמתמא לבו חסר וריקן מכל טוב ומחשבותיו מעורבות מהבלי עולם ושטותו הנוהג בה, ויבין מזה חפיתת ערכו וגנות מדותיו, לאפוקי מי שיש לו נשמה טהרה, תיפק שנתתעורר משנתו, מחשבה קדומה העלה על רוחו ודעתו לחשוב מרומומות אלהות.

113 וכן כתב הרה"ק (דברי ה' חלק ד פרק ו' אורח א) וז"ל: וצריך שתדע שהנה בסודי הנהגה היום מתחלק לשני חלקים, והוא הבקר, ואחר חצות שהיא בין הערבים. וגם הלילה מתחלק לשנים וכמ"ו למעלה. ואמנם בכלם צריך שתמשך אהרה והשפעה לעולמות כפי בחינת חלק האחר ההוא. ועל סידור התפלות במנינם. והיינו כי הנה לשני חלקי חיים תיקנו מפתח שחרית ומנחה. וזה הבקר שבוקר שהוא זמן התחדש השפע כפי בחינת היום, תיקנו סדר בארוכה כפי הלמצטרך. אך חלק השני של היום שנמשך אחר הראשון, לא יצטרך אלא קצת השתדלות, להשלמת הענין כפי חלק הזמן ההוא.

ובלילה, להיות בענין יותר חידוש מפני השתנות הבחינות. דהיינו בחינת הלילה שהיא יותר מתחלפת מיתו, ממה שהיו בין הערבים מהבקר, על כן תיקנו סדר יותר בארוכה משל מנחה, והיינו בברכות הקריאת שמע, אך קצר משל הבקר, כי על כל פנים כבר השפע נמשך ובה מהבוקר. והואיל חלק השני של הלילה לא קבעו עד לכל, שלא להטריח את הצניבר, אבל הניחו הדבר לחסידים שיקומו ויונו כל אחד כפי ידיעתו. וכבר אפילו תפלת ערבית עצמה רשות היתה, אלא שקבעו חובה, כל שכן תיקון חצות הלילה.

114 כמובא בספה"ק **שפת אמת** (תבא תרל"ח): במדרש נתנומא ראה מרע"ה שהביכורים עתידין ליבטל תיקון ג' תפלות בכל יום. כי מצות ביכורים הוא לתת הראשית להבורא ית' ועי"ז נמשך הכל אחר השרוש ועל בורכה לכן כ' אה"כ ושמתו בכל הטוב כו' כיון שקיים המצוה בהתחלת הענין. ועיקר השמחה היא באדם ששכל מעשיו זדקים בשורשן והעמדת כל דבר על מקומו מביא שמחה. וכמו כן עתה ע"י התפלות בשינוי זמנים מביא התחדשות הזמן וז"ש היום הזה ה"א מצוק לעשות שיעורו בני' ההתחדשות בהעשי'. ועי"ז שזוכרין התחלת הכה מהבורא ית' לכן מזכירין יצ"מ

שיכנס האדם אל ביתו יכניס לפיו איזה דבר מאכל, כך שיבוא אל ביתו מלווה בהרגשת רוגע ושלווה, ולא יכעס חלילה על אנשי ביתו.

והנה בפשטות נראה שעצה זאת תועלתה היא רק לגבי הזמן הנמשך מעת הגעתו אל ביתו ועד אכילתו. עד עתה היה נוהג להיות עצבני וכועס, ומעתה יהפוך הוא להיות במנוחת הנפש.

אולם יש כאן עומק נוסף. ברגע שבעת כניסתו של האדם לביתו הוא מלווה בהרגשת רעבון הגוררת בעקבותיה הרגשת כעס וטנאה, הרי כל תפיסת סביבתו בעיניו נהפכת למקום שלילי ורע ולא חיובי וטוב, והיינו מחמת שהאדם נוטה להשליך את מצב נפשו הפנימי על המסובב אותו - כאילו המסובב אותו אחראי לכך. הוא אינו מבחין בכך עזוהי תפיסת העולם שבו ומצב רוחו, זוהי ההסתכלות שהוא יצר לעצמו. הוא מאשים את מקום שהותו, את האנשים הסובבים אותו, ולפעמים אף את הזמן בו הוא נמצא. במקרה המדובר, רעבוננו גורם לו לדון את ביתו ואת בני ביתו, ולסביבה מאיימת על מציאותו, ושוללת את קיומו. נמצא את כן, כי כניסתו של האדם לביתו בצורה כזאת נוגעת לכל מה שהותו בה אף לאחר שכבר יאכל ויירגע.

הכלל העולה מכל ה"ל, כי ברובד הזמן - "שנה" - ישנם הבדלים וחילוקים שונים בין זמני עלייה לירידה, זמני חול וקודש, זמני התחדשות ושיגרה, זמני קימה ונפילה¹⁰. יש

זמנים בהם האדם מרגיש יותר "קרבת אלוקים" וחיבור לרוחניותו, וזמנים אשר פחות. יש ימים טובים, שבתות, מועדים וחגים אשר בכל אלה קל ונוח יותר להתחבר לאור השי"ת ולחיותו התמידית.

כמו"כ זמנים אלו שבנפש מתחלקים גם לכ"ד סוגי ומיני עיתים¹¹ הנמנים בספר קהלת¹².

חשיבות ההשקעה ב"ראשית", אינה אמורה רק לגבי ה"ראשית" שבזמן, אלא אף לגבי שאר המושגים המוזכרים בספר יצירה¹³, הלא המה העולם והנפש, כלומר המקום והאדם, וכמבואר בספר"ק שם משמואל¹⁴.

הראשית שב"עולם"

בחלק ה"מקום" המכונה "עולם", ישנם מקומות המסוגלים יותר להתעלות האדם והשגות קדושות. וכך נמצא במשנה¹⁵ כי קיימות אחד עשר קדושות¹⁶. ואלו הן: ארץ ישראל, עירות המוקפות חומה, לפנים מחומת ירושלים, הר הבית, החיל, עזרת נשים, עזרת ישראל, עזרת כהנים, בין האולם והמזבח, ההיכל, קדש הקדשים.

ואמרו וז"ל כי בזמן הגלות נמצאת קדושת בית המקדש בבתי כנסיות ובבתי מדרשות - ה' מעון אתה היית לנו¹⁷, או דווקא אצל אלו שבבבל - 'ואהי להם למקדש מעט¹⁸, או רק בביתו של רב¹⁹.

כמו כן מובא בספרי חסידות²⁰ כי אף במקום בו נעשה איזה דבר טוב במחשבה דביבור או במעשה, נשאר באותו מקום

¹⁰ יוסף שהוא בחי' הראש שבישראל כבמדרש (י"ח פ"ח) ממה שכתוב תבואתה לראש יוסף, ואחר שחרבה שילה נבחרה ירושלים והיא הראשית של כל עולם כולו.

¹¹ שנה, הוא ר"ח כמו שכתבנו לעיל, ויש לומר שבכלל יש זמנים שבהם יש לעלות מסוגל דוקא זמן זה ובענין זה הזמן הוא הראשית, וע"כ נחשב בשים"ר"ה כמה ראשי שנים ר"ה לעומר ור"ה לשתי הלחם וכן ראשי חדשים שהוא ממועדי הכנה כמ"ש בגנת אגוז, וכל הכנה שחודש נמשכת אחר ראש החודש.

¹² נפש, הם ישראל באומות כמ"ש (י"ח פ"ב) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה, ותעודתם להמשיך את כל העולם כולו אחר השי", והנה המקום הזה אשר בחר ד' לשכן שמו שם הוא מקדוש ה' תקרא, ובישראל עצמו עיני העדה הם הראשית, וכמ"ש (במדבר א' ט"ז) ראשי אלפי ישראל הם.

¹³ ע"פ פ"א מ"ו ואל"ך.

¹⁴ ע"פ אלו שנמנו במס' כלים הם רק בתוך ארץ ישראל, אולם קדושת ארץ ישראל עצמה לגבי שאר העולם לא נכללת בעשר אלו.

¹⁵ ע"פ תהלים צ"א.

¹⁶ ע"פ יחזקאל י"א טז.

¹⁷ ע"פ אלו ג' דעות המוזכרים במסכת מגילה (כס ע"א).

¹⁸ ע"פ ראה למשל בספר"ק תמארת שלמה (לשבוטות) בזה"ל: 'ובזה י"ל והשב כהנים לעבודתם וכו' כתיב בתורתך כו' שלש פעמים בשנה כו' במקום אשר יבחר כי קדושת המקום ומגדול היחוד שנעשה בקרבנות שהקריבו שם זה ח' מאות שנה נשאר הרישמו ג"כ במקום ההוא אם עתה כ"ל'. והנה המקום הזה אשר בחר ד' לשכן שמו שם הוא מקדוש מאז ועד עתה (ובחס"ק פ"ב) וקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לע"ל אף לדברי האומרי בבבולין לא נתקדשו לע"ל אבל ירושלים לדברי הכל נתקדשו לע"ל כמבואר ברמב"ם (הלכות בית הבית טו, טז-יט). והנה לכך מאז ועד עתה כל התו"מ משם הם הולכים ולמקום ההוא הם שבים ללכת כ"ל. ולכן הנה כל הנשמות הראשונים והאחרונים אבותינו אשר מעולם עד עתה כולם פוקדים להחיות את שנתחדשו בו ד"ת כי שם חלקם ומקומם והם משמחים את המקום כ"ל.

¹⁹ כמס"כ בספר"ק אור לשמים (פרשת וראה) ז"ל: 'איש כל הישר בעיניו, כי יש בחי' עיגולים ויושר, וכל זמן שהאדם אינו מתוקן כראוי נקרא בחינת עיגולים, כי כמו גלגל עגול לפעמים המדרגי' למעלה ולפעמים למטה כמו כן איש כזה, אבל מי שמתוקן כראוי ובורר מדותיו זה נקרא בחינת ישר, גם כי איש כזה עיניו תמיד א"ה זה ית' משגיה בו וטור הוא לשון הבטה (ע"ר ש"י בראשית ט"ב, ט"ג), וזה איש כל הישר בעיניו - שנושא עיניו למרום בכל עת והוא בבחינת ישר כ"ל, איש כזה מוכן ומתוקן להצמיח שיעות ישראל והשלמת כל הפציהם לטובה מהרה אמן כן יהי רצון.

²⁰ כמבואר בספר"ק פרי הארץ להר"ק רבי מנדל מוויטעקע זצ"ל (פרשת ואתחנן) ז"ל: 'וזהו שאמר בעת ההיא פירוש אם הוא באיזה עת שהוא מן הכ"ד עתים (קהלת ג' ב-ח) כן הוא דרך תפלתו להמשיך רחמים תורת מתנת חנם בכל עת שהוא, וזהו לאמר שהוא מלשון לאמר לאחרים פירוש שהוא מוצא ושושר הדבור שהוא למעלה מן הכל שהרי אמירה בלב' (חז"ק י"ג ע"ש) 'וכל שכן שהוא למעלה מן המדות וממלא מתבטלים המדות והדינין, וזהו (ברכות לב ע"א) לעולם יסדר אדם שבחו של מקום תחלה ואח"כ יתפלל ויבקש צרכיו פירוש שצריך להתקשר במקור העליון כמו שאמר אתה החילת להראות את עבדך שהוא מוצא ושושר דבר ומשם להמשיך רחמים כסדר המדות גדלך וידך החזקה.

²¹ ע"פ קהלת ג' ב-ח.

²² פ"ק ה' משנה ז', וכך כתוב שם: עדים נאמנים שלשה הם, וכל אחד ואחד לבדו עומד, ומעידין על האל כי הוא אחד ואין לו שני. ואלו הן, עולם שנה נפש.

²³ ע"פ בספר"ק שם משמואל (בפשיטתו תרי"ח): 'ונראה עוד לומר היות ידוע כי עולם שנה נפש הם בחינת אחת, ובכל אחד מהם יש בו ראשית שהכל נמשך אחרי'.
 עולם, הם המקומות המקודשים שילה ובית עולמים, וכבר אמרנו שהם דוגמת מוח ולב שבאדם, וכמו שאביר האדם נמשכין אחר המוח והלב כן כל העולם נמשך אחר המקומות המקודשים אלה, ובאמצעותם יש לעולם שייכות וקישור בעולם העליון והם ראשית העולם והעולם מצוין נברא כבש"ס יומא (ע"ד פ"ב) וכמ"ש מצוין מכלל יופי אלקים הופיע, והתגלות האלקות שבמקום היה מושבת אחרי' את כל העולם שלא יטבע בחומריותו, וקודם שנבחרה ירושלים היתה שילה הראשית שהיא בחלקו של

כן יש להשקיע בו⁹.

שינוי שכלי ושינוי רגשי

והנה לא רק שינוי שכלי ראוי לקיימו ב"ראשית", אלא כך הוא הדבר גם לגבי כל השינויים שרוצה האדם לחולל באחד משבע תנועות הנפש שבו, הלא הם: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. כלומר: התפשטות, צמצום, התפארות, התמדה, הכנעה, התקשרות, עשייה¹⁰. לפיכך מצינו כי מנה הרמב"ם¹¹ שבע מצוות הנכללות במצות הבאת הביכורים שהוא ענין ה"ראשית": הבאת מקום, כלי, קריאה, קרבן, שיר, תנופה, לינה, וכפי שמבאר בספה"ק שם משמואל על פי דברי הרמב"ן את הצורך לגרום לכך שב"ראשית" ובהתחלה תתפשט העשייה בכל חלקי האדם¹².

סימן ו"רשימו", וכמובא מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע על פי דברי הרמ"ק¹³.

הראשית שב'נפש'

כך גם לגבי חלק האדם - "נפש" - ישנם כמה חלוקות. לגבי כלל בני האדם נחשבים בני ישראל לעם הנבחר, בתוך האומה עצמה נחשבים הכהנים למעולים, ועל דרך זה הנביאים או המלכים, וכן לגבי פשוטי העם שבכל דור ישנם "אנשי מעשה הנבחרים מהעם"¹⁴, צדיקים רועים ומנהיגים. על זו הדרך היא גם באדם עצמו, כל פעולה הנעשית על ידו שנוכבת ממשלוח הרגמו וזמעה, כאשר המחשה היא ה"ראשית", כדאיתא בספה"ק תולדות יעקב יוסף¹⁵ ובעוד ספרי חסידות¹⁶.

כללו של דבר, לעולם ה"ראשית" משפיע על השאר, ועל

ע"י ראה בספר **אמרי פנחס** (שער ד, שבת ומעידים אות רבא): **בשם הרב ב'ס' פרס שער ערכי הכנינים אי' דהשניח נקראת שמן משחת קודש**, כי כן נמשך מבחי' חכמה ועילאה, וכמו שמו' שנופל על הגב דגש רשימו לעולם. כך כך **דבש שבקדושה עושה רושם לעולם**, וכך כביכול כ"מ ששרתה שכניה נשאר רושם כמו כותל מערבי וכו' לכן כתיב וירא אליו באלוני מרזא, דכיון ששרתה שכניה באותו מקום נשאר רשימו גם בזה הזמן ומודיענו הכתוב שאם היו בונים שם ביהמ"ל היה טוב להתפלל בו וכו' לכן באברהם אל המלך אשר עמד שם וכו' שנשאר שם רושם וכו', **ולכן אדם שעומד להתפלל ואינו יכול להתפלל עצו לזה שיוכר התפילה שהתפלל באיה פעם שראית לו שהתפלל היטב בודאי נשאר שם רשימו מאותו תפילה וע"ז יכול גם כעשיו להתמלא ואפשר שלכן חזר יעקב מחוץ ואמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי כו' והענין רשימו שנקרא הבלא דרגמי והוא רשימו של הנשמה הוא עליית מ"נ וע"ז יהי א"ה תחית המתים וע"י הבל שהיה הרשימה של הנשמה כי אותו מקום שרי שם השרתה שכניה מתואה מאד שנית לדבר זה וע"ז ממשיך עוד מדרגה גבוהה יותר מהראשונה.**

⁹ ראה בספה"ק **עטרת ישועה** (נשא): והנה כללות ישראל נקראו תרומה כמש"ל, **אמנם הביכורים נקראים אנשי מעשה הנבחרים מהעם** עדה"כ ראובן בכוריו אתה (בראשית טו ג) שהוא בחינת צדיק יושן עולם דנטר טפה קדמאה (זוהר ח"א ד"לח).

¹⁰ וז"ל (בפרשתיו): ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך, ר"ל לבד כל פירוש השני'ל, וכן רשימו מאותו תפילה וע"ז יכול גם כעשיו להתמלא ואפשר שלכן חזר יעקב מחוץ ואמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי כו' והענין רשימו שנקרא הבלא דרגמי והוא רשימו של הנשמה הוא עליית מ"נ וע"ז יהי א"ה תחית המתים וע"י הבל שהיה הרשימה של הנשמה כי אותו מקום שרי שם השרתה שכניה מתואה מאד שנית לדבר זה וע"ז ממשיך עוד מדרגה גבוהה יותר מהראשונה.

וכן כתב בספרו **כן פורת יוסף** (בראשית): עוד ז"ל דכתבי פ' בכורים (דברים יו ג) **ולקחת מראשית כל פרי האדמה וכו', שהעיקר אם יכוין מחשבת לבו שלש שמים** וע"כ, כי המחשבה שיהי בנות לו וכו'. אך דתשיק מן מעשה פטור שכיוונו לשמים וענישו. וצ"ל, **באמת זר, כמו שיש לו ויגורל אם הוא ל' או לגאול אם הוא ל' לבדו** שיהי בנות לו וכו'. ובהו יובן, בראשית ר"ל המחשבה והכוונה שנקרא ראשית. הוא העיקר והיסוד שבו ברא אילקים של השמים, ואת הארץ גם **השמעשה הוא זר**, והזו שאמר והארץ היתה תהו ובהו, ר"ל שהמעשה הוא ארץ תהו ובהו, מ"מ **אם לבו לשמים כמו בנות לוט אתי שפיר**.

¹¹ ראה בספה"ק **אהבת שלום** (בא): קדש לי כל בכור פטר כל רחם (ג, יב), פירוש, **כשאדם רוצה לפתוח פתח לנפשו לקיים רמ"ח מצוות עשה, אזי העיקר הוא לקדש ולטהר המחשבה הנקראת ראשית בכור, וזולת זה לילאה למצוא הפתח**. והזו קדש לי כל בכור, פירוש **שצריך לקדש את המחשבה הנקראת בכור**, כשרוצה לפתוח פתח לנפשו לקיים רמ"ח מצוות עשה, והזו פטר כל רחם, ורחם הם אותיות רמ"ח וד"ל.

וראה עוד בספה"ק **אור לשמים** (אמרו): ביכורים לה, כי ביכורים נק' מחשבה ע"ש ראשית, ר"ל **שהיו מחשבותיכם אמנם ובהירות בלתי לה' לבדו אמן**.

וראה עוד בספה"ק **במפתח השמים** (צדיקים ברכת תורה): קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל. פי' **לשון בכור הוא המחשבה שהוא ראשית הבכורה היינו להתקדש המחשבה**.

ועיין מה שכתב רבינו **חיי** (ויקרא א): קרבן עולה קודם בפרשה לשאר הקרבנות. וע"ז

הפטר: לפי שהמחשבה היא ראשית הכל, וחסא המחשבה קודם לחסא המעשה, על כן היה בין להקדים עולה.

¹² כמובא בספה"ק **אהבת שלום** (מספטים): ועוד יש לפרש, **דנהה העיקר תלוי במחשבה הנקראת ראשית**, כמו שיבארנו בפרשת בא הפסוק (שמות ג ג) קדש לי כל בכור פטר כל רחם, והעיקר הוא לקדש המחשבה הנקראת ראשית ובכור, ובהו יכול לפתוח פתח לנפשו לקיים רמ"ח מצוות עשה, עיין שם.

והנה כמו כן בחיים הוא כך, דהשכמה נקראת ראשית, וכל הנהגת האדם בכל היום תלוי בהשכמה, והשכמה גופא מעלה היא, על דרך הכתובים (שמות לו ד) וישכם משה בבוקר, וישכם ישראל בבוקר (בראשית כג, א) ורבותינו ז"ל (פסחים ד) אמרו מהאי קרא דאברהם ורזין מקדימין למצוות. וזה לעומת זה, גם בסטרא אחרא כתיב (בראשית לב א) וישכם לבן בבוקר, ויקם בלעם בבוקר (במדבר כג ג) וזרר ב רכב ע"ב.

וגם בשנים יש כך, דימי הערות נקראים השכמה הראשית, וכל השנים תלויים בימי הערות, ועל דרך אמרם ז"ל (עבודה זרה יט) אשרי מי שנתעב כשהוא איש, ועל דרך (דברים א) אשרי לידותיו כו'.

נמצא דהעיקר תלוי בהשכמה הנקראת ראשית, וכמו שנתעב אצלנו כמה פעמים (עי' הפתח פ' וירא, פ' בא דה"א הראשון פ' מנעיק עירא חשב הב' פ' ופתח לו תהו) **דהעיקר היא ההתחדשות בכל פעם כבשעה ראשונה**, ועיין מה שהבאנו בפרשת תבא בפסוק ולקחת מראשית כל פרי האדמה, ובבחינת השכמה הנקראת ראשית תלוי זביחת היצר הרע וכי"ל. פי' וכמובא מהמגיד **ממעידים זיע"א בספר "תורת המגיד"** (ליקוטים): שמעתי מהמגיד זללה"ה **שהיה אומר אשר בדרך כלל כל פרטי מחשבות אדם אפילו המה אלפי אלפים, עכ"ז אינם בדרך כלל כ"א שבעה מחשבות**, הנמשכים מז' ה"ה וכו' (אור המפיה שר"ש).

עוד הביא שם (ל"א): **כל המחשבה בכללן בז' מינים, כנגד ז' ימי הבנין**, כגון אהבה ויראה וכו', ובכל בחינה יש טוב ורע ח"ו, ובשבע ערות מאי' ז' עממין, לכן כשנופל לו מחשבה זהה ועיין מה מאיזה בחינה וימאר מה עשיתי שלקחתי חלק מעולם המחשבה וזרקתי אל מקום הטינופות ומהו יכעב עד לעפר ויביא זאת המחשבה למדת מאד, ואח"כ יחשוב אם אני אורה הדבר הזה או אני מתענג מזה, כמה יש לאהבה הש"י וכן ליראה אותו וליבש ממנו ולפארו וכו', וכן לצנח המדה האת והלקתשר בהש"י. מחשבה זהה הענין כממזר שגופו דומה לכל המחשבה אפילו אינה טובה, כך בנדון זה הקול והאותיות הקדושות. ר"ל מחשבת אדם עם הרקבי"ה אומר מדוע באתי ואין איש בתיב.

¹³ פרק ג הלכה יד מהל' ביכורים.

¹⁴ וז"ל ק"ש של השם **משמואל** (פרשתיו ערה): **והנה ברמב"ם** (סוף פ"ג הלכות ביכורים) **מונה שבע מצוות שיש בבכורים, הוצאת מקום וכלי, וקרבנו, ושיר, ותנופה, ולניה, והנה כתוב מפורשת עוד מצוות השתחואה**, הוא מספר שבע מצוות שיש בהן בודאי לא במקרה הן.

ונראה לומר היות **ביכורים נקראים ראשית ואחר ראשית נגדר הכל**, ע"כ נתבקש שחרי המצוה נעשית בכל לב ונפש ובכל מאד, כי **עמי חסרון בתחילה מתפשט ומתרחב אח"כ חסרונות נוספים וכמ"ש הרמב"ן** (פ' צבצים) בפסוק פן יש בכס שורש פורה ראש ולענה, היינו שורש רע שיפורה וישגה ויבימים הבאים יוציא פרחים רעים ויצמיח מורות וע"כ.

וע"כ ההתחלה לעולם צריכה להיות בתכלית השלימות בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאד ואמרו ז"ל אין חוק כחסידי בתחילה, ומזה זו היא מהלכת תמיד בכל עיני האדם שבהתחלתו צריך שיהי מקושר בכל חלקיו הן בגוף הן בנפש הן בשכל והן במחשבה

ליקח את התאוה הכי גדולה שיש לו, או כל תאוה אחרת אך בתחילתו של המעגל שאז היא בתוקפה, לעמול לשנותה לטוב, ואז ממילא יהיה לו הרבה יותר קל לגבי שאר תאוותיו הקלושות והחלשות, ולחילופין, לגבי שאר הזמן שבמעגל¹².

ואיתא בספה"ק שפת אמת¹³ כי לכן נסמכה פרשת הביכורים לפרשת עמלק, כי משמעותם של הביכורים היא להידבק בבחינת ה"ראשית" דקדושה שהוא סוד החכמה¹⁴, והוא מרמז על המוחי"ק¹⁵, ולעומת זאת עמלק רומז לראשית ד"סטרא דטומאה" כמו שנאמר¹⁶ "ראשית גוים עמלק".

ראש השנה – "ראשית" השנה

כאמור, ה"ראשית" של מחזור השנה חלה ב"ראש השנה" המכונה כך משום היותו ה"ראשית" והפתח של המעגל השנתי הבעל"ט.

ההקבלה בין שבע מצוות אלה לבין שבע המידות שבאדם נעשית כדלהלן: הבאת מקום מורה על השפעה, הכלי מבטא את הצמצום, הקריאה מתארת את ההתפארות, קרבן הוא מלשון קרב וניצחון, השיר מתאר הודיה והודאה, התנופה היא התקשרות¹⁷, ואילו הלינה [=דורמיטא] היא הביטול - ה"מלכות"¹⁸, בדומה ליום שמיני עצרת, שמתעכבים עוד יום על שולחנו של הקב"ה, ושמיני עצרת הרי מורה על מלכות¹⁹.

האמת היא שבתורה עצמה מוזכרת עוד מצווה, והיא ה"השתחוואה". היא מבטאת את הביטול שבמוחי"ק דהיינו "שכל בחכמה בינה ודעת"²⁰.

לפיכך גם מביאים את הביכורים רק מאחד משבעת המינים²¹, המורים גם הם על שבע המידות שבאדם²².

למשל, אם זה לגבי מידת החסד, מידת האהבה, כאשר האדם מרגיש שתשוקותיו ואהבתו אינם לדברים שבקדושה אלא לענייני שדות והבל - "סטרא דטומאה", ואז עליו להתחבר לאחד מחלקי ה"ראשית" שבשע"ן,

דבור ומעשה שהם לבושי הנפש, וכן בראש השנה צריך להיות האדם מקושר בכל חלקיו כחילא יתיר וכו'.

וכן היא מצות ביכורים, כאשר היא ראשית ע"כ יש בה ז' מצוות כ"ל לרמז שש מדות והעשי והשתחוואה המפורשת בקרא שהן בשכל חכמה בינה ודעת כ"ל, וא"כ נכללו במצוה זו כל חלקי האדם.

ונראה שגוגול מצוה זו למשך אחרי כל קנין האדם וכל השתדלותו של כל השנה שיהי נוכח ה' דרכו לקיים (משלי ג' ב) בכל דרכיך דעהו בכל לב ונפש ובכל חלק האדם כמשפט הראשית שהכל נמשך אחרי, וע"כ הוא רק פעם אחת בשנה.

פי עיני בספה"ק מאור ושמש (בפירש"ט): ולכן כשנבא אל הכהן והביא הביכורים ועדיין לא היתה מחשבתו זכה וצולה מכל וכל שאלתו הביכורים - היה מן הצורך שיניח הכהן אותם, ועל ידי התנופה היה מעלה ומקשרו לשרשו, וזהו בסוד 'אור חור' - שהשפעה שירדה למטה הוא חוזר ומעלה אותה.

וראה עוד בספר קהלת יעקב (ענין ענין ענין), ובספה"ק עטרת ישועה (כרש פירש"ט).

פי וראה מה שכתב בספר שפתי כהן (דברים כ"ו ב), לינה, להראות חיבתו של הקב"ה, שמאחר שבאו לביתו עיכב אותם לילה אחד, כביכול כדי להשתעשע מהם מרוב חיבתו כס.

ואיתא במדשד (תחומא פרשה י"א): בוא וראה כמה תפתון פה לעושה מצוה יותר ממי שיש לו עסק מלכות עיני שם, כי מי שיש לו עסק מלכות פעמים נותן כמה ממון עד שמגיעין אותו אצל המלך ספק עושה שאלתו הביכורים - היה מן הכא אינו כן אדם יורד לתוך שדהו וראה תאנה שביכרה אשכול שביכר מניחם בסל ובא ועומד באמצע הקהל ואומר הקשיפה מעמון קדשך, ולא עוד אלא שאומר אינו זו מאן עמד שתעשה צרכי היום, זהו שכתוב אחרייו היום הזה ה' אלהיך וגו'.

ועיין מה שכתב הרמ"א בפירושו על הוזה"ק (דברים כ"ג ב) ובמש"כ הארי"ה הק' בפרי עץ חיים (שער קריאת שמע שעל המיטה פרק א) ובעשר ראש השנה פרק ד). ועי' בספה"ק ברכת כהנות עולם (מאמר סוכת שבת פרק ז) ובספר שמן זית ז'ן (סיומן מס) ובספר קהלת יעקב (ענין ענין ענין ענין).

וראה עוד בספה"ק עטרת ישועה (לראש השנה ד"ה עמוד רעז) ובספה"ק בני יששכר (מאמרי חדש תשרי מאמר ב).

פי ראה בספר קול מנחה (ח"א פ"ר אות טו).

פי כרש"ב בספה"ק אמרי אמת (פ"ר ראה).

פי מתוך לשונו של השם משמואל המובא לעיל בהערה פו.

פי כבורים א ג; רמב"ם כבורים ב ב.

פי ראה מש"כ בספה"ק שם משמואל (בפירש"טו תרי"א); וראה דהנה יש להתבונן בענין ביכורים מהו. ובלקוטי התורה (פ' עקב) כי שבעת המינים שנשתבחה בהם א"י שרשם מז' הספירות העליונות, עד כאן וכו'.

פי וראה מה דאיתא בספה"ק מאור ושמש (פירש"טו); וזהו טעם מצות הבאת ביכורים כי

מטבע האדם מצד חומריותו ונפשו הבהמית בעת יראה ביכורה בטרם קיץ, באות נפשו וחמדו וגודל תאוותו בעודו בכפו יבלענה וחשה ה' יתברך פן כבואם אל ארץ חמדה ונפן ותאנה ורמון דברים שנפשו של האדם מחמדתו, יתמשכו חס ושלום אחרי תאוותם ויחזור הדבר לקלקולו, על כן גזר אומר שיחטמו תאוותם ותאנה ורמון המתכבדים תחילה ימשוך ידו מהם, ובעת הגבורת יקוד תבערת התאוה אשר מטבע האדם שבדבר המתכבד וזה ימים אשר לא נמצא הפרי ההיא הוא חומד לה מאד, אז מצווה מפי הגבורה שימשול ברוחו ועל כביר תאוותו ויכניע יצרו לשמור הפרי ההוא לשם ה' יתברך ולהעלותו למקום אשר בחר אל הכהן משרת דר מעון היודע להעלות הניצוצות הקדושים.

פי וז"ל (תבא תרי"ד): סמיכת מצות ביכורים למחיות עמלק דכ' ראשית גוים ע' ואחריתו עדי אובד. ובני"ל כל הראשית שלהם מביאין אל הש"י שהוא ראשון שאין לו סוף ותכלית. כי כל שיש לו ראשית יש לו תכלית אבל בני"ג הדבקים בהקב"ה נללנין בהראשית שאין לו תכלית. וכו'. וכשימחה שמו של עמלק יתפרסם שמו הגדול ית"ש בעולם. ולכן איתא לכוון בברכת אהבה במאמר וקרבתו לשמן הגדול במחיות עמלק. ועתה שגבר ידו על אותו הרשע וחבר בהמ"ק אין לנו כח לתקן העובד כראוי ולבטל הגוף אל הראש. על כן העצה ע"י תפלה שהוא בחי' עובד ומולא באחת כדאיתא בזוה"ק תרומה כי עקימת שפתיים מעשה הוי. ובביכורים ה' התיקון במעשה ממש כמ"ש מצוין לעשות ורמזו ח"ל ותרומת ידן אלו הביכורים.

וראה עוד שם (שם תרי"ה): היום הזה ה"א מצוין. ברש"י ובמד' תחומא להיות בכל יום חדשים כו'. פרשנו כבר שהתחדשות הימים הוא לפי עבודת האדם. והענין שיש ג' בחי' עולם שנה נפש והם תלויין זה בזה. וכפי מה שמתפשט כח הנשמה בגוף בא התחדשות החיות נפש האדם וכמו כן מתחדש הזמן ובכלל הבריאה ג"כ. ומצות ביכורים היא על זה התחדשות ובמקום זה תיקנו תפלות כו'. ונסמכה פרשת ביכורים למחיות עמלק. כי ביכורים היא לתת הראשית להקב"ה. ועמלק היא היפוך זה כדכ' ראשית גוים עמלק. פי שמקודם מלחמת עמלק היו בני"ג מתקנים כלל הבריאה להיות נכנעים תחת הקדושה. אבל עמלק המצויה לו ראשית אחר שאין לו אחריתו כדכ' ואחריתו עדי אובד והיא חיות הרשעים שבא מסט"א שמדמה לרשעים כאילו יש להם ראשית לבד הקדושה. וכל עבודת בני"ג רק לבטל זה ולברך כי כל הראשית היא להשי"ת בלבד.

פי כמובא בספה"ק באר מים חיים (שמות ד, ובפר ברזית פ"א).

פי וכן כתב בספה"ק דגל מחנה אפרים (שנא): ואיש את קדשו לו יהיה. יש לומר בזה על דרך רמז ונקדים הפסוק (שמות כ"ב כ"ח) מלאתך דומעך לא תאחר מלאתך היינו ביכורים שנקראים ראשית והוא מרמז על המוחין לא תאחר לשון זרות שלא יהיה לאחר, וזהו גם כן את קדשו היינו המוחין שנקרא בשם קודש לו יהיה היינו שיראה שיהיה לו לעצמו ולא ח"ו מסור ביד זר והבן.

פי במדבר כ"ד כ.

ואיתא בספרי החסידות^א כי משום כן מתעורר למעלה דווקא ביום זה, בעת פתיחת שלושת הספרים, ועל ידי תקיעת השופר מצד בני ישראל^ב, בחינת "ראשית" דלעילא שהיא הרצון העליון הנקרא "כתר" שהוא הראש לשאר הספרות. כמו כן, מובא בספרי החסידות^ב, כי לכן ימים אלו מלאים בהרגשות של יראת המלכות, כי היות ימים אלו הם

כי בראש השנה אנו עובדין הש"ת בבחי' יראה לבד, כמו שאמרו (ו"ה טו, ב) כמה דכייף אינש טפי מעלי. וכן איתא בספרי^א ליקוטי תורה (בפרישתו) בזה"ל: והנה בכדי שיגיע האדם לבחי' ומדרגה זו הנה ראשית חכמה יראת ה' שהוא בחי' ראש השנה להמיר עליו בחי' יראה בבחי' מלכותו שקוראין לו המלך שתהא יראתו ופחדו עלינו (עין בזה פרטס ר"ד ב) וזהו אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם כי הנה מלכותך מלכות כל עולמים כתיב והוא ית' מניח את העליונים ומוריד וממשיך בחינת מלכותו למטה על ישראל לבד.

וכן איתא בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: והנה בראש השנה מתעורר בכל שנה מבחינת תיקון הפגם בקודם הטטא כמו שדברנו מזה וממילא יהיה ההנהגה במדת הדין כבראשית המחשבה ולכן נקרא ראש השנה יומא דדינא והוא דייקא בתשרי שהוא הזמן של התעוררות ראשית המחשבה כנ"ל ובכל שנה ושנה נעשה התיקון מעט מעט עד שנזכה לתכלית התיקון לעתיד לבא בשלימות כנ"ל שיהיה מוכרח הנהגת העולם רק בגבורות קדושים.

ק"ו וזה לשון קדשו (פר תזריע): ויש לפרש ע"פ מה ששמעתי פירוש נאה על דברי חז"ל (בבא בתרא קמ"א) בת תחילה סימן יפה לבנים. דאיתא במסכת אבות (ג, יא) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. דהיינו אם יש בו יראת שמים אזי תורתו מתקיימת. פירושו אם בת תחילה כלומר יראה היא תחילה, אזי סימן יפה לבנים. פי' סימן יפה לתורה שהיא זכר בחינת בן ואז מתקיימת. וגם כאן י"ל בדרך זה אשה כי תזריע, פי' אם יהיה לו יראה הנקרא אשה, אזי וילדה זכר, פי' התורה הנקראת זכר מתקיימת כנ"ל.

וראה מש"כ בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

ק"ב כך איתא בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

ק"ג כך איתא בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

ק"ד וראה מש"כ בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

ק"ה וראה בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

ק"ו וראה בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

ק"ז וראה בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

ק"ח וראה בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

ק"ט וראה בספרי^א קרי צדיק (לראש השנה, אות ז) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

א (פר תזריע) וז"ל: ואמנם שרש הדברים מה שנקרא זה הוא בבחינת ג' ראשין, אחד נקרא ידע, ואחד בחינת ארץ, ואחד נקרא אין, ובכללם כולם נקראים בשם 'ראש אחד', עיין בספרי מקובלים (עין בעין חיים שער הכללים פרק ב) ועיין במגלה עמוקות (פרשת ואתחנן אופן רמג) שכתב שזה נקרא 'תייר הגדול', היינו, בצירוף אותיות אמצעיות של אתי"ד"ע הוא ת"י, ושל אר"ץ הוא ר"ה, ושל א"י"ן הוא ק"ו ובז"ח הוא תי"ר, ותי"ר עולה כתר".

ב (פר תזריע) וז"ל: וזהו עצמו שדרש ה' אורי בראש השנה, כי אור. וזה סוד "תקיעה", "תקיע ה'". וזה סוד (תהלים פט, טו) ודעו תרועה ה' "באור" פניך יהלכון וגו'. וזה שאמר שופר, קול היוצא מהבל הלב, לעורר ראשית האצילות בבחינת הבל הנקרא בלא טעם, כמו שהביא רבינו שם (נעטות צני, פ"ר בשלח ב).

כל המאמרים - שנת תשפ"א

פרשת קרח	פרשת תצוה	פרשת בראשית
מאמר ה"קטורת"	מאמר "רזא דגלגולא" ח"ג	מאמר "גן עדן" ח"א
פרשת חקת	פורים	פרשת נח
מאמר "טעמי המצוות"	מאמר "משתה היין"	מאמר "גן עדן" ח"ב
פרשת בלק	פרשת כי תשא	פרשת לך לך
מאמר ה"דעת"	מאמר "נקודת אנכי"	מאמר "גן עדן" ח"ג
פרשת פנחס	פרשת ויקהל פקודי	פרשת וירא
מאמר "כעס וקנאות"	מאמר "ולא יהיה בהם נגף"	מאמר "נבואה ורוח הקודש"
פרשת מטות מסעי	פרשת ויקרא	פרשת חיי שרה
מאמר "מחשבה דיבור מעשה"	מאמר ה"קרבנות"	מאמר "חומר וצורה" ח"א
פרשת דברים	פרשת צו	פרשת תולדות
מאמר ה"תוכחה"	מאמר "תרומת הדשן"	מאמר "חומר וצורה" ח"ב
פרשת ואתחנן	חג הפסח	פרשת ויצא
מאמר "עולם שנה נפש"	מאמר "הכשרת כלים"	מאמר "חומר וצורה" ח"ג
פרשת עקב	מאמר "הגדת לבנד"	פרשת וישלח
מאמר ה"תכלית"	מאמר "גאולת הדיבור"	מאמר ה"מלאכים" ח"א
פרשת ראה	פרשת שמיני	פרשת וישב
מאמר "עולם חסד יבנה"	מאמר "קיץ וחורף"	מאמר ה"מלאכים" ח"ב
פרשת שופטים	פרשת תזריע	הנוכה
מאמר "י"ג מידות של רחמים"	מאמר ה"התעוררות"	מאמר "אור הגנוז"
פרשת כי תצא	פרשת מצורע	פרשת מקץ
מאמר ה"תשובה"	מאמר "איך למעלה מעונג"	מאמר ה"חלומות"
פרשת כי תבוא	פרשת אחרי	פרשת ויגש
מאמר ה"ראשית"	מאמר "נצח והוד"	מאמר "כל ישראל ערבים"
פרשת נציבים	פרשת קדושים	פרשת ויחי
מאמר "הידיעה והבחירה" ח"א	מאמר "העלאת המידות"	מאמר "נצחיות התורה"
ראש השנה	פרשת אמור	פרשת שמות
מאמר "הידיעה והבחירה" ח"ב	מאמר "תיקון הימים"	מאמר "קדושת היסוד" ח"א
מאמר "תקיעת שופר"	ל"ג בעומר	פרשת ורא
פרשת וילך	מאמר "רבי שמעון הולך אחר	מאמר "קדושת היסוד" ח"ב
מאמר "הידיעה והבחירה" ח"ג	הפנימיות	פרשת בא
יום הכיפורים	פרשת במדבר	מאמר "קדושת היסוד" ח"ג
מאמר "כל נדרי"	מאמר "עיגולים ויושר"	פרשת בשלח
מאמר "כיסוי הדם"	חג השבועות	מאמר ה"שירה"
פרשת האזינו	מאמר "תורה לשמה"	פרשת יתרו
מאמר "הידיעה והבחירה" ח"ד	פרשת נשא	מאמר "צדיקים ובעלי תשובה"
חג הסוכות	מאמר "פרשת סוטה"	פרשת משפטים
מאמר "הידיעה והבחירה" ח"ה	פרשת בהעלותך	מאמר "רזא דגלגולא" ח"א
מאמר "שירת הסוכה"	מאמר "קברות התאוה"	פרשת תרומה
מאמר "שמיני רגל בפני עצמו"	פרשת שלח	מאמר "רזא דגלגולא" ח"ב
	מאמר "התבודדות והתכללות"	

נכתב ונערך ע"י הרב חיים פנחס הורוביץ שליט"א | לתרומות והנצחות, ניתן לפנות לטל: 054-8461619 | תרומות ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל 17 סניף 732 מס' חשבון 76879692 ע"ש "בית אשר ורבקה" (ע"ר) | לכל ענייני הגיליון, שאלות והערות, קבלת הגיליון באימייל, ניתן לפנות לכתובת אימייל: 2088014@gmail.com | ת.ד. זכרון יעקב 10/18 - ים